

Ureja uredniški odbor — Odgovorni urednik Ivan Renko — Tiska tiskarna »Jadrana« — Vsi v Kopru — Naslov uredništva in uprave: Koper, Santorjeva ulica št. 26, telefon 170, poštni predal 2 — Celoletna naročnina 500 dinarjev, polletna din 250, četrtletna pa din 130 — Tekoči račun pri Narodni banki v Kopru št. 657-T-162 — Rokopisov ne vračamo

LETO IV. ŠTEV. 25

Koper, petek 17. junija 1955

POSAMEZNA ŠTEVILKA DIN 10

TELESNA VZGOJA JE DEL SPLOŠNIH NAPOROV ZA IZBOLJŠANJE NAŠIH ŽIVLJENJSKIH POGOJEV

Pokrajinski zlet koprškega »Partizana« minulo soboto in nedeljo je prav gotovo dogodek, kot ga naša slovenska obala še ni videla. Ob morju se je zbrala mladina iz vse Slovenije, da z velikim telovadnim nastopom proslavi deseto obletnico osvoboditve naše domovine, da proslavi tudi dokončno priključitev koprškega področja k matični deželi. Bil je to praznik za vse, zlasti pa praznik mladosti in zdravja slovenske mladine, ki je v svoji svobodni socialistični domovini dobila pravo mesto in vse pogoje za svoj razvoj.

Podrobneje seznanjamo naše bralce z dogodki okrog nastopa na drugem mestu. Po petkovih in sobotnih pripravah je bil v nedeljo dopoldne ob navzočnosti visokih gostov iz Ljubljane in od drugod na Nabrežju JLA mimohod nastopajočih telovadcev. Na lepo okrašenih tribuni smo lahko videli predstavnike republiških in lokalnih predstavnikov ljudske oblasti in javnega življenja ter zastopnike JLA in JVM. Med prvimi moramo omeniti pokrovitelja zleta, predsednika Izvršnega sveta LRS tovariša Borisa Krajgherja. Bili so še predsednik Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS Jože Rus, član Izvršnega sveta LRS Zoran Polič, viceadmiral Josip Černi in generalmajor Mile Kilibarda, predsednik SZDL koprške okrajne skupnosti Albert Jakopič-Kajtmir, predstavniki republiškega in zveznega odbora »Partizana« in mnogi drugi.

Po končanem mimohodu je bilo množično zborovanje nastopajočih telovadcev in prebivalstva na Trgu revolucije. Desettisočglavi množici, ki ga je navdušeno pozdravila in njegova izvajanja čisto prekinjala z vzklikanjem in ploskanjem, je spregovoril tovariš Boris Krajgher, pokrovitelj velike nedeljske prireditve. Njegov govor objavljamo v naslednjem v celoti.

Govor tovariša Krajgherja

Tovariši in tovarišice!

Najlepše pozdravljam predvsem člane, mladince in mladinke ter deco telesno-vzgojnih društev Partizan, ki sodelujejo na tej veliki in veličastni prireditvi. Cestitam vsem udeležencem, organizatorjem in prirediteljem za uspešno prireditev in vam želim mnogo uspehov in zadovoljstva v vašem bodočem delu. Pozdravljam prebivalstvo tega ozemlja, Istrane in Istranke, ki so z odprtimi rokami in veselimi srcem sprejeli goste iz ostalih predelov naše domovine. Predvsem pa želim, da bi pokrajinski zlet Partizana v Kopru rodil čim lepše sadove za nadaljnje delo na telesno-vzgojnem področju v interesu zdravja in s tem v interesu blaginje našega socialističnega človeka.

Vsi si želimo, da bi pod najboljšimi pogoji v naši domovini telesno-vzgojno delo čim bolj cvetelo in se razvijalo. Gre za zdravje našega človeka, kar je osnovni cilj socializma, kar je predpogoj za ustvarjanje blagostanja. Nobeni napori na tem področju zato niso preveliki in pretirani, če jih seveda stavljamo v okvir naših trenutnih možnosti. Pri tem pa se moramo seveda zavedati, da je uspeh našega dela odvisen predvsem od nas samih, od naše volje in delovne sposobnosti. Kakor si ne moremo zamisliti naše osvoboditve, katere 10-letnico slavimo v teh mesecih po vsej Jugoslaviji, kot slučajen dar od zunaj, ampak smo si jo mogli priboriti izključno samo sami z lastnimi silami, kakor si ne moremo zamisliti izgradnje naše nove socialistične domovine, izgradnje našega novega gospodarstva, naših uspehov na gospodarskem področju kot neko darilo od zunaj, ampak so vsi uspehi na tem področju samo rezultat naših lastnih delovnih naporov, naših lastnih sposobnosti, tako je popolnoma jasno, da je tudi delo na področju telesne vzgoje, ki spada v okvir naših splošnih naporov za izboljšanje življenjskih pogojev našega človeka, odvisno samo od naših sil oziroma samo od naših lastnih sposobnosti in naše lastne dejavnosti. Ko ob 10-letnici naše osvoboditve razmišljamo o rezultatih našega desetletnega dela in o pogojih, ki so omogočili tako osvoboditev, kot naše poznejše uspehe, ugotavljamo predvsem, da so vsi

ti uspehi rezultat naših sposobnosti, pritegniti z osebnim interesom k delu, k premagovanju težav, k organiziranju dela, k odločanju o najvažnejših vprašanjih naše družbe čim širši krog ljudi, zato tudi prihajamo v vsem našem družbenem življenju danes na sistem delavskega in družbenega upravljanja.

To je logična posledica vsega našega dosedanjega dela. Zdi se mi, da imamo na področju telesno-vzgojnega dela ravno v tem vprašanju že tudi velike tradicije in izkušnje, saj je telesno-vzgojno delo bilo pri nas že ob nekdanji organizirani predvsem na bazi samoupravljanja, na principu prostovoljnega organiziranja tistih, ki se iz lastnega interesa in lastnega veselja in lastne volje pri tem delu hočejo udeleževati na tem področju. Naša naloga je, da na osnovi teh tradicij čimbolj razširimo krog sodelavcev in da čimbolj prodre do vsakega posameznika naše družbe spoznanje in prepričanje, da je delo na tem področju nujna potreba predvsem za vso našo mladino.

Ko razmišljamo ob 10-letnici osvoboditve o naših uspehih, ugotavljamo ravno na področju telesno-vzgojnega dela ogromen uspeh v dejstvu, da smo uspeli osvoboditi naše delo na tem področju strankarskih predsodkov in stare strankarske razcepljenosti, ki je omejevala in deloma celo onemogočala normalen razvoj telesno-vzgojne dejavnosti. Saj nima svetovni nazor, saj nima strankarstvo ničesar skupnega s telesno-vzgojnim delom, ki je splošen interes vsakega našega človeka brez razlike. Tradicijo samoupravljanja na tem področju je oviralo predvsem strankarstvo. Danes moramo dokončno razbiti vse ostanke tiste strankarske razcepljenosti in razvijati aktivnost v tej smeri na najširši fronti. Dosledni socialisti, dosledni komunisti se tudi v preteklosti niso nikdar strinjali z različnimi tendencami, ki so šle za tem, da se organizira telesno-vzgojno delo v okviru neke posebne socialistično pobarvane telesno-vzgojne organizacije. To bi bilo v nasprotju z osnovnimi principi socialistov, ki hočejo osvoboditi človeka strankarskih predsodkov. Nam ni šlo nikdar za ustvarjanje takih posebnih smeri, ampak nam je šlo vedno za združevanje zdravih sil, za koncentracijo vseh izkrenih in poštenih ljudi, ki naj delujejo v interesu celotne družbe brez ozira na strankarsko pripadnost. Mislim, da lahko ugotovimo, da smo v tej smeri po desetih letih dosegli velike rezultate in smo v tej smeri jasno začrtali pot, po kateri bomo dosledno korakali tudi v bodoče. Če zato smatramo in naglašamo, da telesno-vzgojno delo še vedno ni dovolj zajelo naše delavske mladine, kakor tudi ne kmečke mladine, s tem tega ne poudarjamo zato, ker smatramo, da bi bilo treba delo na tem področju podrediti neki določeni strankarski smeri, ampak zato, ker ga želimo postaviti v resnici na bazo vključevanja vseh tistih, katerim je to delo potrebno. In komu je to telesno-vzgojno delo bolj potrebno, kot našemu delavcu in kmetu, saj more v veliki meri prispevati k dviganju njegove delovne

storilnosti, njegove delovne sposobnosti in s tem k izboljševanju njegovih življenjskih sposobnosti. Zdi se mi, da bi moral biti eden osnovnih namenov takšnih telesno-vzgojnih prireditev, kot je pokrajinski zlet Partizana v Kopru, razviti interes za to delo v veliko širino, zainteresirati za to delo predvsem delavce in kmete, zainteresirati za to delo tovarno in vas in na pameten način vključiti v to delo našo socialistično šolo. Da pa bomo v tem uspeli, je treba predvsem dobro razviti način samoupravljanja na tem področju, princip množičnosti, in omogočiti največjo pomoč tako od naših tovarn, naših podjetij, predvsem pa od komun, ki jih ravno v tem času ustvarjamo.

Seveda je jasno, da telesno-vzgojno delo more biti samemu sebi namen in da se ne more uspešno razvijati, če se ne razvija v okviru reševanja splošnih družbenih problemov, s polnim razumevanjem teh problemov in z vsklajevanjem svoje dejavnosti z dejavnostjo na ostalih aktualnih področjih današnjega časa.

V tem smislu bi hotel opozoriti samo na par značilnosti trenutka, v katerem se vrši današnji pokrajinski zlet Partizana. Zdi se mi, da moram najprej opozoriti na dejstvo, da se vrši ta zlet v Kopru, to je na področju, ki je šele pred kratkim odvrlo verige neklih posebnih pogojev zaradi razpletih meddržavnih odnosov. To področje se danes končno definitivno vključuje v socialistično skupnost naših jugoslovanskih narodov in ni več nobenih formalnih ovir, ki bi mogle ovirati in onemogočevati normalen razvoj socialističnih odnosov na tem področju. V tem pogledu se mi zdi zlasti važno poudariti, da bo tudi to področje istočasno po istih principih, kot izvajamo to po vsej Jugoslaviji, prešlo v prihodnjih tednih in mesecih na ustvarjanje komun in na organiziranje okrajne skupnosti komun na osnovi splošnih ekonomskih in družbenih potreb, ne glede na kakršnekoli zgodovinske predsodke in demarkacijske črte. Nova okrajna skupnost komun bi obsegala v glav-

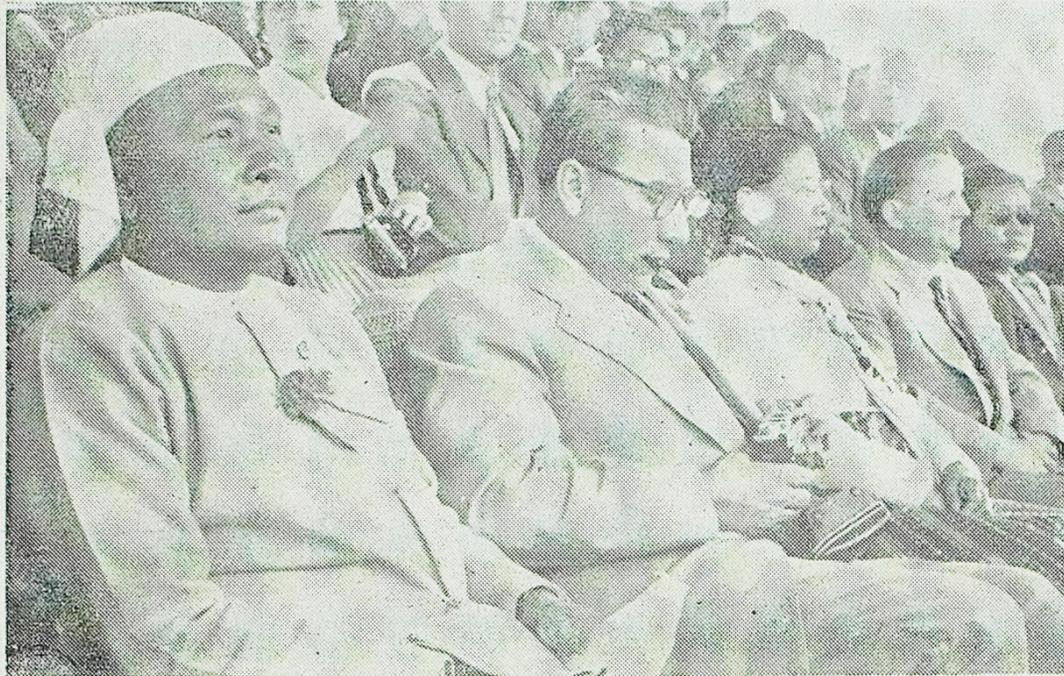
nem področja dosedanjih upravno političnih teritorijev koprškega, postojnskega in sezanskega okraja. To je seveda teritorij, ki po vseh družbenih in ekonomskih pogojih gravitira k Trstu kot svojemu naravnemu centru. Toda ker zaradi nenormalnih meja ne moremo organizirati družbene skupnosti v celoti po potrebah naravnega ekonomskega in družbenega razvoja, si mora ustvariti ta skupnost svoj nov ekonomski in družbeni center v Kopru. Ko poudarjamo to dejstvo, bi hotel posebej opozoriti, da s tem nočem niti najmanj podpirati neklih revizionističnih tendenc v odnosu na Trst, kajti smatram, da prihajamo v čas, ko se takšne nenormalnosti ne bodo več reševale na osnovi nekega revizionizma, ampak ko bo začela zmagovali zdrava pamet in se bodo začeli reševati ti problemi na osnovi prijateljskih razgovorov, na osnovi ustvarjanja pogojev, ki bodo omogočili, da bo življenje samo brez sporov in konfliktov rešavalo takšna vprašanja v prijateljskem in tovariškem vzdušju. Prepričan sem, da se bodo odnosi med tem področjem in Trstom v okviru odnosov med Jugoslavijo in Italijo v bodočnosti hočeš-nočeš reševali v smislu medsebojnega razumevanja, v smislu povezovanja, v smislu razumnega reševanja perečih vprašanj, v interesu ljudstva na tem področju. Naša naloga danes je, da na področju, ki je v okviru današnjih jugoslovanskih meja, razvijamo takšne družbene odnose, ki bodo do največje mere ustvarili v bodoče vzdušje za razumevajoče reševanje teh problemov na obeh straneh jugoslovansko-italijanske meje. V tem smislu se mi zdi, da moramo predvsem z vsemi silami graditi našo novo okrajno komunalno skupnost, razvijati naše nove komune in ustvarjati pogoje, da bodo delovni ljudje tako začeli neposredno odločati v našem družbenem življenju, da bodo v resnici sposobni, strokovno in moralno sposobni, koristno izvrševati svoje naloge.

Ena najvažnejših nalog v tej smeri je, da razvijamo tudi boljši strokovni aparat v naših komunah in v naši okrajni skupnosti. V tem pogledu bodo brez dvoma ravno v koprskem okraju velike težave, kajti to področje zaradi pretekle fašistične okupacije nima zadostnega lastnega strokovnega kadra. Zdi se mi, da je ena važnejših nalog, ustvariti na koprskem področju pogoje, ki bodo pritegovali strokovne kadre iz ostalih področij naše republike, da se naselijo na tem področju in da stavijo svoje strokovne sposobnosti na razpolago za čimboljše razvijanje, za čimboljše organsko razvijanje novih komun. Nikakor nas pri tem ne sme motiti vprašanje italijanske narodne manjšine na tem področju. Mislim, da je jasno, da je socialistični princip edino takšen, da naj se v družbenem življenju individualno uveljavlja vsak posameznik po svojih sposobnostih in kvalitetah brez ozira na kakršnekoli druge momente, torej tudi brez ozira na nacionalno pripadnost. Zato moramo omogočiti vsem Italijanom tega področja, da se popolnoma enakopravno uveljavijo v družbenem življenju tega področja, da po svojih strokovnih sposobnostih delujejo v strokovnem aparatu in raznih strokovnih službah. Ne gre tukaj za neko proporcionalno ude-

Več lisoč telovadcev in udeležencev zleta med govorom tovariša Krajgherja na Trgu revolucije v Kopru

(Nadaljevanje na 2. strani)

Predsednik vlade Burmanske unije U Nu, podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Aleksander Ranković, gospa Nu in predsednik Izvršnega sveta LRS Boris Krajišnik na častni tribuni med nedeljskim nastopom »Partizana«

SOCIALIZEM ZAGOTAVLJA enakopravnost vseh državljanov

(Nadaljevanje s 1. strani)

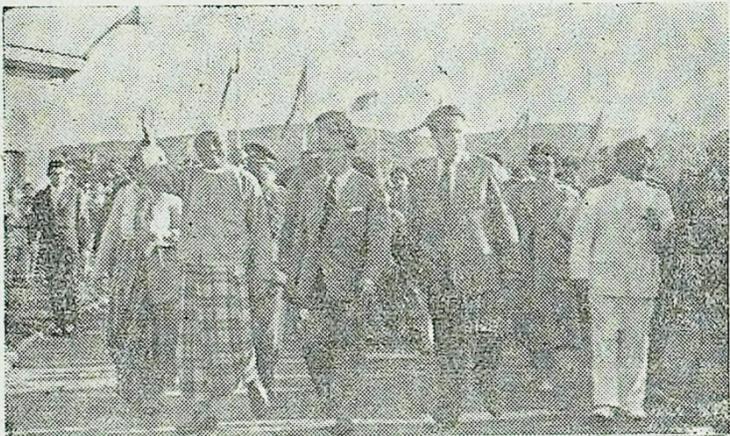
ležbo, ampak gre za potrebno moralno, politično, predvsem pa strokovno kvalifikacijo. Ta kvalifikacija dobi svoje izpričevalo v samem življenju, v sami praksi, v praktičnem dokazu, da te naše ljudi pri njihovem delu vodi predvsem interes socialističnega razvoja nove Titove Jugoslavije.

V tem pogledu se mi zdi važno naglasiti, da razvijanje družbenih odnosov koprškega področja v socialističnem duhu samo po sebi vključuje vse pogoje, ki zagotavljajo normalno, enakopravno in svobodno življenje in družbeno udejstvovanje pripadnikov italijan-

mogoče uspešno izvajati samo v okviru pogojev, ki omogočajo normaliziranje odnosov med državami v Evropi in današnjem svetu. Zdi se mi, da moram posebej naglasiti, da je ravno Jugoslavija s svojo izredno prodorno in aktivno Titovo zunanjo politiko bistveno pripomogla k vzdušju, ki olajšuje mednarodne odnose in s tem povečuje naše upe, da bomo lahko v miru in prihodnjih letih izvrševali svoje notranje naloge. Normalizacija naših odnosov s Sovjetsko zvezo pomeni bistven prispevek k ustvarjanju vzdušja mirnega sožitja med narodi in državami današnjega sveta. Obisk sovjetske delegacije v

čine človeštva, ko je socializem postal državni princip velikega števila držav, mogoče voditi pravilno akcijo za napredek človeštva brez vmešavanja v notranje zadeve drugih držav in brez oviranja odločne borbe za mir. Saj je jasno, da se ni mogoče iskreno boriti za mir tam, kjer mislijo, da je mogoče voditi borbo za socializem s pomočjo tujih bajonetov. Tudi v tem pogledu pomenijo beograjski razgovori med sovjetsko in jugoslovansko delegacijo velik korak naprej v ustvarjanju socialistične misli v današnjem svetu.

Končno se mi zdi potrebno še poudariti, da pomenijo ti razgovori tudi bistven korak naprej glede na princip, da naj se razvijanje medsebojnih odnosov med državami ne slabi in ne ovira z raznimi brezplodnimi diskusijami o preteklosti. Če smatrajo vidaljevci v Trstu, da je treba danes predvsem razčistiti, kdo je imel prav v preteklosti, potem se mi zdi, da ne razumejo ene od bistvenih potez beograjskih razgovorov, saj je jasno da so osnovne koncepcije jugoslovanskih socialistov in tržaških vidaljevcev popolnoma različne in da teh koncepcij ne morejo zblíževati in zglajevati nobeni beograjski razgovori. Mislim, da tudi ni nobene potrebe, da bi se kjerkoli drugje te koncepcije zblíževale in zglajevale, življenje samo bo pokazalo in tudi našlo pravilno pot socialistične izgradnje v posameznih deželah brez ozira na razne dogme in šablone. Gre za to, da najdejo socialisti povsod na svojem področju odgovarjajočo pot za enotno aktivnost delovnega ljudstva v osnovnih vprašanjih, ki interesirajo delovno ljudstvo tega področja in če se izhaja iz tega principa brez predsodkov, brez teženj po dominaciji, brez razvijanja teorij o hegemonistični vlogi te ali druge smeri, pa se brez dvoma lahko najdejo točke za enotno združeno akcijo brez nevarnosti za tako imenovano strankarsko čistost določene stranke. Mi v Kopru in v Jugoslaviji smo odpravili s temi strahovi o čistosti raznih strank in nas vodi predvsem enoten interes delovnega ljudstva in zaradi tega težko razumemo spore, ki danes mučijo tržaške tovariše. Mi se v take njihove spore ne mislimo in nečemo vmešavati, — smatramo samo, da bi bilo koristno, če bi Tržičani našli čim hitreje pot za pametno in skupno reševanje perečih tržaških problemov, kajti samo na ta način bi omogočili ostvarjanje dobrih odnosov med Jugoslavijo in Trstom, takšni odnosi pa mislim, da so predvsem osnovni interes tržaškega ljudstva in mi tukaj iz Kopra lahko zagotovimo Tržičanom, da takšne odnose želimo tudi mi, da jih želi tudi nova Jugoslavija. Upam, da bodo beograjski razgovori posredno vendarle vplivali tudi na nadaljnje izboljšanje odnosov med Jugoslavijo in Italijo in v zvezi s

Predsednik U Nu in drugi gostje na koprskem stadionu

ske manjšine na tem področju. Obveze, ki jih je Jugoslavija z memorandumom sprejela v odnosu do italijanske manjšine, predstavljajo samo majhen del tistih pravic, ki jih italijanska manjšina na tem področju že zaradi zasigurate socialistične ureditve uživa avtomatično v okviru razvijanja socialističnih odnosov. Mi se zaradi tega v svoji politiki do italijanske manjšine nikakor ne mislimo omejevat na memorandum, ampak hočemo izvajati dosledno socialistično politiko in bi bili zelo srečni, če bi se takšna politika mogla izvajati v odnosu do naše manjšine v sosednjih državah.

Mislim, da bo pokrajinski zlet Partizana tudi v tem smislu medsebojnega razumevanja obeh narodnosti, ki žive na tem področju, mnogo prispeval k nadaljnjemu razvijanju vzdušja, ki bo omogočilo popolno medsebojno razumevanje in zaupanje v socialistično izgradnjo ter dokončno likvidacijo zadnjih ostankov revizionizma in nacionalizma.

Tovariši in tovarišice!

Ko govorimo o pogojih, v katerih se razvija naše telesno-vzgojno delo in ko ugotavljamo našo perspektivo v zvezi z razvojem komun na tem področju, se moramo posebej zavedati, da je vse to delo

Pozdrav predsedniku Titu

PREDSEDNIKU REPUBLIKE JOSIPU BROZU-TITU

B E O G R A D

Deset tisoč mladih telovadcev in telovadk iz Istre, Primorske, Gorenjske, Notranjske in glavnega mesta Ljubljane, ki smo se danes zbrali v Kopru na Pokrajinskem zletu »Partizana«, Vam, ljubljeni tovariši Tito, pošiljamo skupno z vsem tukajšnjim prebivalstvom priskrbeno pozdrave!

Ti naši zletni dnevi predstavljajo za nas veliko zadoščenje, ker naša društva z njimi polagajo obračun telesno vzgojnega dela in športnega udejstvovanja. Množičnost tega našega nastopa, ki se ga je udeležilo 125 društev, katera štejejo preko 25.000 članov, dokazuje, da se v naše vrste vključuje vedno več delovnih ljudi in zlasti mladine, ki se v naših telovadnicah oplaja z visokimi etičnimi in moralnimi vrlinami partizanov, nesebičnih borcev za svobodo in herojskih braniteljev domovine.

Zato je naš zlet poleg telovadne, hkrati mogočna patriotična manifestacija v počastitev desete obletnice osvoboditve naše dežele. Srečni smo, da lahko slavimo ta praznik bratstva in enotnosti mladih državljanov socialistične domovine prav v Kopru, ob tisti obali našega sinjega Jadrana, ki se je šele nedavno dokončno vključila v našo skupno rast.

Navdušeni smo in ponosni, da bo naš zlet počastil Vaš visoki gost, predstavnik prijateljske Burme, ki v svetu zastopa isto politiko miru in aktivnega sožitja ter sodelovanja med narodi kot naša država. Čutimo dolžnost, da se Vam iz tega mesta zahvalimo za izredne uspehe pri utrjevanju miru, pospeševanju mednarodnega sodelovanja na principih ravnopravnosti, ki jih je dosegla naša država pod Vašim vodstvom. Nedavni obisk sovjetske delegacije v Beogradu, obisk predsednika Burmanske unije in predsednika indijske vlade nas navdaja s ponosom, da smo sinovi socialistične države, ki uživa toliko ugleda v svetu. To nam daje novih izpodbud in moči v našem vsakodnevnem delu za utrjevanje socialističnih odnosov, za graditev socialistične družbe in za utrjevanje bratstva med našimi narodi.

Obljubljam Vam, da bomo tudi na tem delu slovenskega in jugoslovanskega ozemlja, ki je šele nedavno prišlo dokončno v sestavo naše domovine, s požrtvovalnim delom ustvarili za vse tukajšnje prebivalstvo pogoje za tak razvoj, kot je značilen za vso našo socialistično družbo, ki se pod Vašim vodstvom kljub vsem težkočam razvija veselo in vedro, polna mladostnega zagona, radosti in poleta.

Naj živi Pokrajinski zlet Partizana v Kopru, manifestacija bratstva in enotnosti ob slovenskem Jadranu!
Naj živi deseta obletnica osvoboditve!

Pozdravna brzojavka tov. Mihi Marinku

TOVARIŠ PREDSEDNIKI!

Čeprav smo se nadejali, da se boste utegnili osebno udeležiti Pokrajinskega zleta Partizana v Kopru, smo z zadoščenjem sprejeli vest, da ste dobro prestali težko operacijo.

Zato Vam pripadniki Partizana in tisoči Primorcev in Istranov, zbrani na veličastni zletni manifestaciji, tej najlepši proslavi 10-letnice naše osvoboditve, pošiljamo na bolniško posteljo udane pozdrave in vroče želje za Vaše skorajšnje okrevanje.

Koper, dne 12. junija 1955.

ZLETNI ODBOR

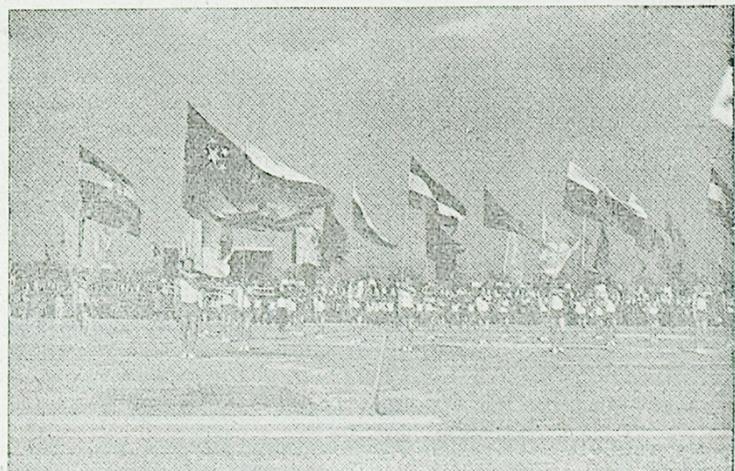
tem na ustvarjanje pogojev, ki bodo omogočili Trstu, da bo normalno zaživel s svojim ekonomskim in geografskim zaledjem.

Obisk predsednika vlade Burme gospoda U Nuja pomeni nadaljnji velik prispevek k utrjevanju miru v svetu in ustvarjanju vzdušja dobrih meddržavnih odnosov. Dejstvo, da se odnosi med Jugoslavijo in Burmo razvijajo v smeri najpriskrbenjega prijateljstva, nas navdaja z zaupanjem, da se utrjujejo v svetu tendence uveljavljanja novih malih narodov, ki nimajo in ne morejo imeti nobenih imperialističnih tendenc, za katere ne more biti nobenega dvoma, da iskreno žele mir, saj je samo mir pogoj, ki more omogočiti tem malim narodom, da bi čimprej premagali svojo gospodarsko in tehnično-zaostalost, ki so jo podedovali iz polpretekle dobe. Prepričan sem zato, da izražam misli in čustva vas vseh, tovariši in to-

varišice, ko izjavljam, da bomo z največjim veseljem in zadovoljstvom pozdravili predsednika burmanske vlade, ko bo obiskal Koper danes popoldne. Saj se s takšni obiskom zblížujejo srca naših ljudi z najzapranejših meja naše države z ljudmi iz prijateljske Burme, ki v centru Azije visoko drži zastavo borbe za neodvisnost, svobodo, mir in blagostanje v svetu. Ob takšnih obiskih se nam dviga zaupanje v pravilnost naše politike, v uspešnost naše borbe, zaupanje v revolucionarno vodstvo naše mlade socialistične domovine — Federativne ljudske republike Jugoslavije.

Naj živi tovariši Tito, voditelj naše borbe za socializem, za socialistične odnose in eden najvidnejših in najodločnejših borcev današnjega sveta za mir v svetu!

Naj živi istrsko ljudstvo, naj doživi čimvečji uspeh pokrajinski zlet Partizana v Kopru!

Pozdrav s zastavami

Prisrčen sprejem U Nuja v Kopru

V nedeljo je popoldanskemu nastopu telovadcev prisostvoval tudi predsednik vlade Burmanske unije U Nu s svojo soprogo in spremstvom. Na stadion je prišel v spremstvu podpredsednika Zveznega izvršnega sveta Aleksandra Rankovića in soproge Slavke, predsednika Izvršnega sveta LRS Borisa Kraigherja, člana Izvršnega sveta LRS Zorana Poliča in drugih. Nastopajoči telovadci in velika množica gledalcev, skupaj okrog 30.000 ljudi, je visoke goste prisrčno in navdušeno pozdravila. Po prihodu na častno tribuno je predsednik U Nu ves nasmejan z mahanjem roke odgovarjal na nenehno ploskanje in vzklikanje ljudstva. Na častni tribuni so bili med drugimi gosti tudi predstavnik JLA in JVM v viceadmiralom Josipom Černjem na čelu, jugoslovanski konzul v Trstu Mitja Vošnjak in drugi.

Ko je godba zaigrala burmansko in jugoslovansko himno, je visokega gosta pozdravila najprej skupina pionirjev s cvetjem, nato pa mu je v imenu zletnega prireditelvenega odbora zaželel dobrodošlico dr. Svetozar Polič, predsednik okrožnega gospodarskega sodišča v Kopru. Izrazil je svoje zadovoljstvo, da se je nastopajočim izpolnila tiha želja, ki so jo gojili ves čas, odkar so zvedeli, da se bo burmanski premier mudil v Sloveniji prav v dneh koprškega zleta — da bo namreč ta nastop počastil s svojo navzočnostjo tudi dragi gost iz daljne Burme. S tem je zlet postal ne samo proslava desete obletnice osvoboditve naše domovine, marveč tudi manifestacija burmansko-jugoslovanskega prijateljstva. Zagotovil je predsedniku U Nuju, da je naš mili in najdražji gost, ki je za nas mnogo več, kot navaden prijatelj — kljub vsem razlikam in veliki daljavi, ki nas loči. — V njem občudujemo borca za svobodo, neodvisnost in blaginjo burmanskega naroda, pa tudi borca za dobre odnose med narodi in državami, za miroljubno mednarodno sodelovanje in za mir. Ko je na kratko orisal še vlogo in vzgojni pomen organizacij »Partizana«, je h koncu predsedniku U Nuju zaželel prijetno bivanje med nami, svoja izvajanja pa je zaključil z vzkliki burmansko-jugoslovanskemu sodelovanju in prijateljstvu ter z vzkliki predsedniku U Nuju in tovarišu Titu.

V imenu ljudstva Slovenskega Primorja je nato pozdravil U Nuja in mu izročil lepo darilo predsednik SZDL koprške okrajne skupnosti Albert Jakopič-Kajtimir. Darilo je lep kipec, vlit v bron, in predstavlja narodno osvobodilno borbo. Na podstavku je napis: »Ljudstvo Slovenskega Primorja predsedniku U Nuju«. Lepo darilo, album z reprodukcijami umetnin — je izročil tudi gospej Nu. Burno pozdravljen je nato spreговорil predsednik U Nu, ki je dejal:

Posebno sem radosten, da lahko tu pozdravim množično zborovanje ljudstva, ki je eno izmed naših najdražjih in najboljših prijateljev na svetu. Vaša in moja dežela sta zemljepisno močno oddaljeni druga od druge. Sele v zadnjih letih je prišlo do tesnejših stikov tako političnih, kakor kulturnih. Toda naši odnosi so zdaj zelo prisrčni in prijateljski, kakor so lahko le med dvema deželama, ki imata za seboj dolga stoletja tesnejših stikov.

Ime vašega velikega voditelja maršala Tita je zdaj na ustnicah vseh Burmancev. Naš narod zelo mnogo ve tudi o vaši domovini, o vaših junških bojih za neodvisnost proti fašizmu in nacizmu in o vaših naporih, da bi zgradili socialistično deželo in dosegli blaginjo.

Kakšni so razlogi za tako veliko razumevanje in prijateljstvo? Mi v Burmi predvsem gojimo globoko občudovanje in ljubezen do vas, ki ste preživeli najhujše trpljenje in nevarnost v boju za svobodo in blaginjo dežele. Malo je primerov v zgodovini človeštva, ki bi jih lahko primerjali z zgodovinskimi boji in žrtvami vašega velikega voditelja maršala Tita in njegovih tovarišev.

Mi smo pazljivo spremljali te boje med vojno in kasneje. Zadržujemo vam, da smo vedno silno občudovali in bili naklonjeni vašemu boju. Ko ste zmagali in pre-

magali vse težave, smo se prav tako veselili, kot smo bili veseli svojih lastnih uspehov.

Mi gojimo tudi globoko razumevanje za vaš nadaljnji boj. Vi ste se, kakor tudi mi, borili proti fašizmu in suženjstvu. Tako vi kot mi smo boj zmagovito zaključili, potem ko smo dali velike žrtve. Ko smo prevzeli usodo naših dežel v svoje roke, smo začeli ustanavljati vladavine, v katerih sleherni odloča na svoj način. Vsi pa težimo po enem samem cilju — po izboljšanju blaginje ljudstva. Po svojih možnoših delamo vse, kar moremo za zagotovitev miru.

Vi in mi smo se borili dolgo, da bi lahko dosegli te cilje na svoj lastni način. Zdaj sta obe deželi odločno na poti, ki drži v socializmu, v socializmu, ki ga imamo mi za najboljšo sredstvo za doseglo splošne blaginje. Trdno verujemo v miroljubno koeksistenco in smo proti vključitvi v kakršnekoli blok.

Vaša oblika socialističnega upravljanja in organizacije je nedvomno drugačna od naše. Toda vsem je skupno tole: Oboji smo prepričani, da je socializem najboljša pot k splošni blaginji — še več — oboji smo odločeni, da zgradimo socializem na svoj način, kakor to najbolj ustreza razmeram in interesom naših dežel in naših narodov. Pri tem pa nečemo žrtvovati niti trohice svoje neodvisnosti. Ta skupna dejstva so močno zblizala naši dve deželi in narode le-teh, lahko rečemo še več, zbratila so nas.

Mi poprej nismo imeli jasne predstave o tem, k'je je Jugoslavija in v kakšnih razmerah živi. Zdaj pa nasprotno ni družine v Burmi, ki ne bi poznala maršala Tita in tistega, za kar se je boril. Tudi veliki sprejem ter spontani pozdravi povsod, kjerkoli smo potovali, ko so ljudje prišli iz hiš in tovarn ter dolgo stali in čakali na dežju in na soncu, da bi pozdravili mene in moje spremstvo — vse to kaže, kako velika je vaša ljubezen do našega naroda.

Mi zdaj poznamo prav tako dobro vaš boj za svobodo, kakor tudi vaše sedanje napore v izgradnji socializma.

Boj vašega velikega in smelega maršala Tita in njegovih tovarišev je obrodil sadove vzlic velikim te-

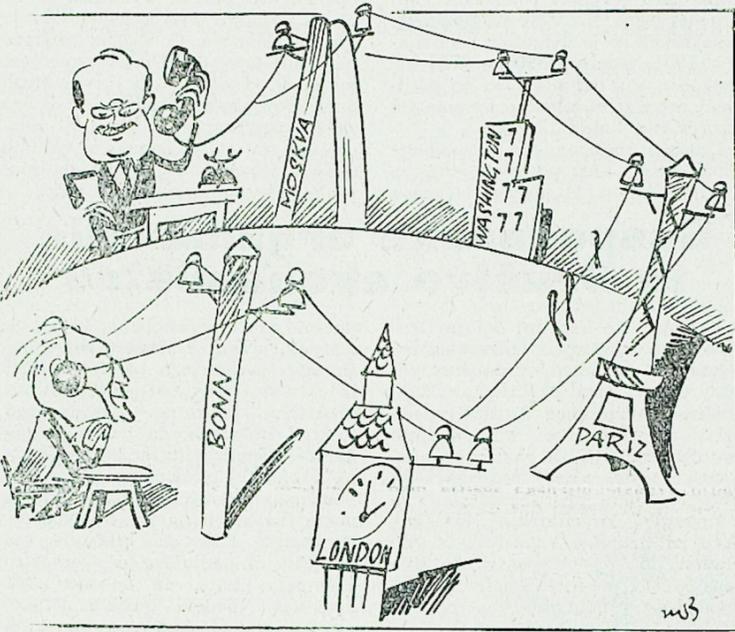
žavam in nasprotovanju z več strani. Maršal Tito in njegovi tovariši so bili na čelu vašega boja za svobodo. Pod njihovim vodstvom je bil vzpostavljen socializem v vaši deželi, v kateri je blaginja preprostejša človeka najvišja naloga. Ti voditelji so izbojevali Jugoslaviji mesto v mednarodni politiki, katerega ji lahko zavidajo mnoge starejše in močnejše dežele.

Sledite njihovem vodstvu, kajti Tito je hraber in moder v vojni ter daljnoviden v miru. Ne varčujte z naporom za izgradnjo socializma pod vodstvom maršala Tita, pa boste ustvarili v vaši deželi domovino velikih in srečnih ljudi.

*

Na koncu se je predsednik U Nu še enkrat zahvalil za prisrčni in topli sprejem in pozdravil ljudstvo vse Slovenije. Zbrana množica je njegova izvajanja često prekinjala z ovacijami in vzklikanjem, ob koncu pa so bile še prav posebne manifestacije burmansko-jugoslovanskega prijateljstva.

Po končanem nastopu je predsednik U Nu s spremstvom zapustil stadion in se odpeljal v Portorož.

— Halol! Ali ne bi vzpostavili direktne zveze? —

S seje Okrajnega odbora SZDL skupnosti komun Koper

Za napredek naše vasi

V sredo se je v Kopru sestal odbor SZDL okrajne skupnosti komun in na svoji seji pretresal vprašanje kmetijstva na tem področju. V uvodnih besedah je predsednik SZDL in sekretar komiteja ZKS okrajne skupnosti komun tov. Albert Jakopič-Kajtimir poudaril potrebo po takšni razpravi zaradi tega, da bi se aktivisti spoznali s problematiko celotne skupnosti in da bi Socialistična zveza aktivno posegla v reševanje tega vprašanja. SZDL se mora boriti za pravilno politiko v kmetijstvu in mobilizirati vse rezerve za napredek in dvig kmetijske proizvodnje.

Izčrpano poročilo o stanju kmetijstva je dal predsednik okrajne zadrugne zveze tov. Ivan Knez. Posamezni člani odbora pa so v obširni razpravi to obdelali in dopolnili. Razprava je pokazala na vrsto težav in tudi pomanjkljivosti, ki ovirajo napredek na vasi, vendar mnoge od njih niso takšne, da bi jih ne bilo mogoče odpraviti.

Nedvomno je bil narejen po ukinitvi obveznih odkupov v kmetijstvu znaten korak naprej. Sprostila so se tržišča in odpravljeno so bili ukrepi, ki so destimulativno vplivali na kmetijske proizvajalce. Med njimi je spričo tega spet zraslo zanimanje za intenzivnejšo obdelavo zemlje. To so bili pozitivni rezultati, pri katerih pa se ne smemo zaustaviti.

Najresnejša ovira je danes težnja po drobnih blagovnih proizvodnjah, ki se izraža v tem, da velika večina naših kmetijskih gospodarstev proizvaja le za svoje lastne potrebe in zelo malo za trg. Taka

težnja že sama po sebi zavira napredek tudi tam, kjer so večje možnosti, hkrati pa tudi intenzivno in racionalno izkoriščanje obdelovalnih površin.

S tem vprašanjem bi se morale resneje spoprijeti naše kmetijske zadruge. Le redke so namreč, pri katerih razni pospeševalni odbori res aktivno delajo in se lahko pohvalijo z uspehom. Mehanizacija kmetijstva zahteva potrebne priprave, niso samo materialna sredstva, ki so potrebna za to, ampak tudi boj proti zaostali miselnosti, nakazovanje poti k napredku, da bodo kmetijski proizvajalci lažje dojemali spremembe in posegali po pripomočkih, ki jim jih daje sodobna agrotehnika.

Tudi samoupravljanje v zadrugištvu še zdaleč ne zadovoljuje. Zelo majhno število je zadrugiškov, ki so izven upravnih odborov in se aktivno udeležujejo reševanja vprašanj zadrug posebej in kmetijstva na splošno. Brez zagotovitve takšnega sodelovanja, ki bo družbeno samoupravljanje v kmetijskih zadrugah res privedlo do polnega izraza, pa bomo le težko zmogli naloge, ki nas čakajo v kmetijstvu.

Mnogo je kmetijskih zadrug, ki se še vse preveč ukvarjajo s trgovinsko in drugo dejavnostjo, ki nima nobene zveze s kmetijstvom. Pri tem pa zanemarjajo celo odkup kmetijskih pridelkov, tako da se proizvajalec znajde pred vprašanjem, kam z njimi, čeprav tržišče še zdaleč ni zasičeno in so ti pridelki v prodaji na drobno tudi po trikrat, štirikrat dražje, kot pri proizvajalcu.

Sprehod PO SVETU

O ospredju svetovnega zanimanja so ta teden priprave na četverno konferenco »na najvišji ravni«. Sovjetska zveza je na povabilo zahodnih velesil odgovorila pritrdilno in pristala, naj bo konferenca 18. julija letos v Ženevi v Švicah. Podrobnejše pa bodo ta sestanka pripravili štirje zunanji ministri prihodnji teden na jubilejnem zasedanju OZN v San Franciscu. Angleški premier Anthony Eden je izjavil, da bodo temu prvemu sestanku sledili še drugi in da si bo zanje tudi sam osebno prizadeval. Nasploh je nastala nekakšna »mirovna ofenziva«. Najvidnejši državniki sveta si prizadevajo rešiti vsa mednarodna sporna vprašanja potom pogajanj za zeleno mizo. Splošna napetost v svetu je znatno popustila. Bližnji napovedani mednarodni dogodki dajejo na podlagi sedanjega razvoja dogodkov upravičeno upanje na mirno reševanje svetovnih problemov.

V sredo bo ves svet pozdravil slavnostno zasedanje Generalne skupščine Združenih narodov v San

Franciscu. Pravkar poteka deset let, kar je bila v istem mestu v ZDA na prvem zasedanju proklamirana Deklaracija ali Listina Združenih narodov, ki je še danes podlaga za mednarodno politiko aktivne koeksistence in sporazumnega, mirnega reševanja vseh svetovnih problemov. Listina zagotavlja popolno enakopravnost in svobodno odločanje o svojih zadevah, državno integriteto in nevmešavanje v notranje zadeve drugih. Organizacija združenih narodov je pripeljala svoje članice do zmagovitega konca vojne in prek nje so bili po vojni rešeni mnogi problemi, ki bi prav lahko pripeljali do nove vojne. Jugoslavija aktivno sodeluje v delu teža najvišjega svetovnega foruma in ima velik delež pri uspehih njegove politike. Če bi se naprej borilo, da bodo ostvarjeni vsi cilji in vse naloge, ki so napisane v blažor in za napredek človeštva v zgodovinskem dokumentu iz leta 1945.

Po ustoličenju britanskega parlamenta, kjer je imela kraljica Elizabeta svoj prestolni govor, je dobil predsednik vlade Eden najširša pooblastila za zavarovanje državnih interesov zaradi velike stanke železničarjev, ki je ohromila vse angleško gospodarstvo. Medtem pa je bil dosežen sporazum in 70.000 železničarjev se je po sedemnajstih dneh stanke vrnilo na delo.

Veliko je govora o poti indijskega mladnega predsednika Nehruja po Sovjetski zvezi. Po tridnevni razgovorih v Moskvi je namreč Nehru odšel na daljšo pot po SZ. Obiskal bo nekatera važnejša industrijska in zgodovinska središča. V nekaj dneh bo prešel nad 12 tisoč km. Iz dosedanjih razgovorov je razvidno, da je obisk zelo uspešen in bo velik prispevek ter potrdilo politiko koeksistence. Po končanem obisku o SZ bo Nehru obiskal še Poljsko, Jugoslavijo, Avstrijo in Egipt.

Se en državniški obisk je ta teden zanimal svet. V Washingtonu se je mudil nemški kancler Adenauer, ki se je razgovarjal z Dullesom in Eisenhowerjem o nemški združitvi, o vlogi nove Nemčije v svetovnem dogajanju, o nemški oborožitvi in podobnih vprašanjih. Na tiskovni konferenci je izjavil, da ne more biti govora o nemški nevtralnosti in da Nemčija pripada zahodnemu bloku. Navedel je, da bo obiskal Moskvo na zadnje povabilo SZ, vendar to šele po četverni konferenci v Ženevi prihodnji mesec. Medtem pa ima Nemčija doma precejšnje težave okrog formiranja svoje vojske.

Položaj v Alžiru in Maroku povzroča Francozom še vedno velike teglavice. Atentati in teroristične akcije nacionalistov se še celo stopnjujejo, kljub drastičnim ukrepom vojaških oblasti. Francoska vlada še ne kaže nobenih resnejših znakov, da bi hotela položaj v Afriki rešiti s kakšnimi vidnejšimi koncepcijami domačinom.

V Italiji je Scelbova vlada dosegla odgoditev razprave o zaupnici v parlamentu in so se tudi koalicijske vladne stranke sporazumele za začasen enoten nastop. Vendar pa je po splošnem mnenju vladni položaj zelo labilen. Domneva, da je nenadna odločitev opozicije o odlogu vprašanja zaupnice v parlamentu samo podaljšala agonijo, ker se po izjavi Neniija že ves čas svojega obstoja nahaja v krizi.

Sosedna Avstrija proučuje organizacijo svoje bodoče armade. V ta namen je poslala parlamentarno delegacijo v Švicah in na Švedsko, ker ti dve državi nekako odgovarjata po svojem ustroju tipu nevtralne države, kakršna bi bila rada Avstrija v prihodnje. Avstrijska vojska bo štela okrog 60 tisoč mož.

Argentinski predsednik Peron ima težave s klerofašističnimi vrhovi, ki se obupno borijo proti nameravani spremembi argentinske ustave, po kateri bo cerkev ločena od države. Oblasti so bile prisiljene odstavi s položajev dva visoka cerkvena dostojanstvenika o Buenos Airesu, ker sta bila organizatorja demonstracij večje skupine fanatičnih razbijalcev, ki so med drugimi javnimi ustanovami in nekaterimi tujimi predstavništvi navadli tudi naše poslanstvo. Za izgrede se je argentinsko zunanje ministertvo oprostilo pri naši vladi in jih obžalovalo.

Deset let svobode na severnem Jadranu

Teden dni že stoji svetilnik pred vhodom v zgradbo koprškega gledališča in vabi na ogled ene najzanimivejših razstav, kar smo jih imeli kdaj priložnost videti pri nas. Pod geslom »Deset let svobode na severnem Jadranu« nam prireditelj razstave — Pomorska šola iz Pirana — prikazuje ne le rast in uspehe te naše mlade ustanove, temveč tudi razvoj naših pomorskih podjetij in pomorstva na slovenski obali.

Razstava pa je še nekaj več. S fragmenti iz minulosti nas povede v dobo, ko so naši pradedje prvi zagledali modro ravan Jadrana in prisluhli šumenju njegovih valov. Ti podatki so sicer skromni. Nevsihljivi. Vendar jih je dovolj, da nas spomnijo na skoraj poldrugo tisočletje bojov, na krčevito vztrajanje našega življa, ki so ga vsi mogoči tuji gospodarji vso to dolgo dobo potiskali od obale, v hribovite predele Istre in kamnitega Krasa. Sami od sebe prihajajo pred oči: beneški lev, dvoglavi orel, liktorska sekira — simboli zatiranja in trpljenja. Toda umikajo se drug za drugim, dokler se poslednji ne zruši pod udarno pestjo Titovih partizanov. Nastopi nova doba. Slovensko morje se je zlilo z jugoslovanskim morjem. Deset let dela, naporov in uspehov. In predvsem o tej dobi govori razstava.

POMORSKA SREDNJA ŠOLA

Razumljivo je, da je največ prostora posvečeno tej ustanovi, saj gre na koncu za šolsko razstavo, čeprav v mnogogčem prerašča ta okvir. Razstavljeni predmeti — od dovršenih modelov najrazličnejših ladij, mimo orodja in drugih izdelkov gojencev, pa do fotografij in grafikonov — odpirajo obiskovalcem pogled v delo in življenje te prve slovenske ustanove, ki je prevzela skrb za vzgojo našega pomorskega naraščaja.

Konec septembra bo minulo deset let, ko je PNOO za Slovensko Primorje izdal dekret o ustanovitvi šole, ki pa je šele dve leti nato začela s prvim šolskim letom. Začetek je bil skromen. V zasilnih prostorih v Smedeli pri Koprju je obiskovalo prv. razred 27 gojencev. Mlada ustanova je imela mnoge težave. Ni bilo prostorov ne kadrov ne učnih pripomočkov. Prav tako nobene tradicije. Pa tudi zanimanja med mladino ne preveč. Toda polagoma se je to razvilo. Število vpisanih gojencev je neprenehoma raslo in letos se v šoli pripravljajo na poklic pomorščaka že 118 mladincev.

Naslednji pregled nam pove, da je do letošnjega leta absolviralo nad 100 gojencev. Zapustili so šolske klopi kot navtiki, ali strojniki in se vkrkali na ladje naše trgovske mornarice. Nekateri pa nadaljujejo študije na višji šoli. To je dosežani prispevek pomorske srednje šole v Piranu pri vzgoji pomorščakov.

Serijski slik nam prikazuje življenje na šoli. Posneti so značilni prizori ob sprejemu v šolo in obveznem »mornarskem krstu«, lepe fotografije s prišrnega srečanja na morju z ladjo jugoslovanske vojne mornarice, slike z množičnih nastopov, športnih tekmovanj itd. To so najlepši dokumenti o vsestranskem udejstvanju gojencev, ki so vsi do zadnjega vključeni v razne krožke pri ljudski tehniki ali pa se ukvarjajo s športom in drugo dejavnostjo.

Zaradi pomanjkanja prostora ne moremo opisati vseh razstavljenih predmetov, čeprav bi to zaslužili. Omeniti pa moramo vsekakor maketo pristanišča, ki je najprivlačnejša točka razstave. Gojenci Pomorske srednje šole so proučili vse dobre lastnosti tržaškega in reškega pristanišča in na podlagi tega naredili maketo, ki nam prikazuje, kakšno naj bi bilo sodobno urejeno, vzorno pristanišče. Vse imamo tu — svetilnik, valobran, pomole, ladjedelnice, skladišča, žerjave za dviganje tovorov ter druge pristaniške naprave, železnice itd. V pristanišču pa so zasidrane razne ladje. Maketa je lepo razsvetljena z miniaturnimi žarnicami, tako da je pogled nanjo podoben pogledu z letala na resnično pristanišče.

Posebej si je vredno ogledati tudi model parnega stroja, tekmovalne jadralnice za modelarska tekmovanja, modele starih galskih ladij in velik model vlačilca. Iz vsega tega bomo lahko ugotovili, da se naši mladi pomorščaki resno pripravljajo na svoj poklic.

NAŠA POMORSKA GOSPODARSKA PODJETJA

Na razstavi so zastopana tudi naša pomorska podjetja. Enajst jih je, ukvarjajo se z gospodarskim izkoriščanjem morja. To so soline, podjetja ribje predelovalne industrije, ribiška podjetja, ladjedelnica in naše najmlajše podjetje Splošna plovba. Zanimivi so podatki o razvoju teh podjetij. Vzemimo n. pr. piransko ladjedelnico. Leta 1939 je delalo v njej 25 delavcev, sedaj jih je že 175. Po načrtu za nadaljnjo razširitev, ki sledi prehodu na železne gradnje in preusmeritvi proizvodnje, pa bo v njej zaposlenih 330 ljudi. Prav tako se širijo tudi naša ribja predelovalna industrija in ribiška podjetja. Podjetje Ribja v Izoli je ulovilo v minulem letu s svojimi 11 ladjami skoraj milijon kilogramov rib. Uspeh je toliko večji, če upoštevamo, da je dvignilo ulov po ladji od 67.000 kg v letu 1953 na 84.000 kg v lanskem letu. S tem je sorazmerno znižalo proizvodne stroške in intenzivneje izkoristilo osnovna sredstva. Lepo se razvijata tudi novo ustanovljena podjetja Ribič v Piranu. Danes ima 11 ladij, med njimi 3 tunolovce in 5 plivalic, 6 ribiških ladij pa ima v gradnji. Ulov na posameznega ribiča se je dvignil v primerjavi z 1951 letom od 890 na 2737 kg. Vsekakor lep napredek, ki je predvsem rezultat sodobnejše opreme ter izkoriščanja boljših lovišč.

Omeniti moramo, da je podjetje Ribič znano tudi po svoji ladji za športni ribolov, ki je postala prava

Gospodarske organizacije in Društvo ekonomistov

V Koprju že leto dni deluje Društvo ekonomistov in gospodarstvenikov, ki je imelo pred kratkim svoj redni letni občni zbor. Med obširne naloge tega društva spada zlasti proučevanje gospodarskih problemov, skrb za razširitev ekonomske vede, pomoč gospodarskim organizacijam pri reševanju vsakodnevnih gospodarskih vprašanj, skrb za pravilno zaposlitev svojih članov itd. V tem okviru so bila lanske leto organizirana razna gospodarska predavanja, na pobudo društva je bil v Portorožu II. Kongres ekonomistov Jugoslavije, organizirana je bila gospodarska razstava, proti koncu leta pa se je začel v Koprju strokovni tečaj, na katerem bo 50 uslužbencev pridobilo kvalifikacijo knjigovodij ali drugih zvanj v finančni stroki. V tej smeri bo društvo razvijalo svojo aktivnost tudi v prihodnje, soneč predvsem na prizadevanja, da se s konkretno pomočjo podjetjem olajša spoznanje gospodarskih predpisov in njihovo dosledno izvajanje. Naša podjetja se gotovo še spominjajo, da je v začetku leta 1954 komisija za družbeni plan pri OLO začela izdajati informativni bilten »Naša problematika«, ki je obravnaval vrsto tekočih gospodarskih vprašanj in vseboval navodila za njihovo reševanje. Zaradi premissivne članov redakcijskega odbora je pozneje ta bilten nehaj izhajati. Zato pa ima danes društvo nameni organizirati stalno gospodarsko posvetovalnico, kjer bi z vprašanji in odgovori držali povezavo z gospodarskimi organizacijami ter jim tako nadomestili iskanje navodil v okrožnicah, revijah in uradnih listih. Uspeh te oblike dela bo nedvomno velik. Potrebno pa je, da se podjetja za to zainteresirajo in da tudi sama prispevajo k uresničitvi te zamisli.

Pri tem mislimo predvsem na sodelovanje direktorjev, komercialistov, računovodij in drugih tovarišev, ki se ukvarjajo z gospodarskimi vprašanji. Prav tako bo potrebno sodelovanje ustanov kot so banke, zavod za socialno zavarovanje, zbornice, ljudski odbori in druge.

Doslej je bilo take zainteresiranosti vsekakor premalo. Naj samo navedemo, da so še gospodarske organizacije, kot so Ampelea, Arrigoni, Slavnik in druge in razen teh tudi Narodna banka, ki še nimajo v društvu niti enega člana, pravtako pa se niso odzvale vabilu društva, naj bi se njihovi tovariši udeležili obnega zboru v svrhu plodnejše obravnave vprašanj, ki so bila na dnevnem redu. Medtem pa je izven dvoma, da marsikatera od teh organizacij

atrakcija za domače in tuje turiste.

Pri tem ne smemo pozabiti na ribiško šolo, ki prav tako deluje v Piranu. Doslej je izšlo iz nje 45 ribičev, ki so se po triletnem šolanju zaposlili v naših ribiških podjetjih. Šola je prav tako važna za naše pomorsko gospodarstvo kot pomorska srednja šola za našo mlado mornarico. Vnjej mladinci z naših vasi pridobivajo osnovno znanje, ki jim bo pomagalo, da se vključijo v proces izkoriščanja morskih bogastev in postavljajo osnovo sodobnemu ribištvu ob naši obali.

Še nekaj besed o našem najmlajšem podjetju Splošni plovbi. Danes ima že tri večje plovne objekte — Rog, Gorenjska, Martin Krpan. To je pravzaprav začetek. Kako je gospodarstvo upravičena ustanovitev tega podjetja, nam povedo podatki o rentabilnosti in zaslužku ladjevja. Nehote se ob tem zamislimo: nismo morda le predolgo oklevali, da se začnemo aktivno udeleževati v pomorskem prometu? No, naj bo kakorkoli prvi koraki so ohrabrujoči.

Z razstavo »Deset let svobode na severnem Jadranu« je pomorska srednja šola še enkrat dokazala, da se njeno vodstvo zaveda naloge, ki jo ima ta ustanova. O uspehu razstave pa nam govori 2000 obiskovalcev, ki so si jo ogledali v prvih štirih dneh. Kot prva prireditelj v okviru zleta Partizana je nudila tudi mladincem in mladinkam iz bližnjih okrajev Slovenije priložnost, da spoznajo naše morje tudi s te strani.

dnevno srečuje probleme, ki bi jih s sodelovanjem društva rešila mnogo lažje, razen tega pa bi tovariši iz ostalih organizacij pridobili na praktičnih izkušnjah. Zaradi tega je tudi določeno, da imajo gospodarske organizacije možnost direktne vključitve v društvo s tem, da postanejo njene članice. Vendar se doslej še ni prijavila nobena organizacija. Prav bi bilo, da vsa podjetja in ustanove o vsem tem razmislijo tako, da bo aktivnost društva v bodoče postala učinkovitejša, odnosi med gospodarskimi organizacijami in društvom pa pravilni.

IV. razstava vin Slov. Primorja v Portorožu

Od 18. do 26. junija letos bo v Portorožu IV. razstava vin Slovenskega Primorja. Prvi dve razstavi vin sta imeli lokalni značaj, medtem ko je lanska razstava v Gorici že imela večji obseg. Na letošnji razstavi vin so zastopana vina goriskega, sezanskega in koprškega okraja. Brda so poslala razen navadnih vin tudi svojo znano rebulo, tokajec in merlot. Vipava sodeluje z najboljšimi vini vrste rebula, laški rizling in pinela. Sezanski kraj je zastopan z znanim kraškim teranom. Koprski kraj pa je poslal na poskušnjo domačim in tujim poznavalcem vin svoj znani refošk, malvazijo, muškati in cabernet.

Razstavljalci so morali oddati 10 litrov sortnega in kvalitetnega vina za to postavljeni komisiji. Vina bodo predvsem kemijsko analizirali in nato bodo prišla pred poskuševalno komisijo, sestavljeno od naših najboljših vinskih strokovnjakov.

Predvidene so nagrade in diplome za najboljša vina.

Da so bila vina dobro izbrana, je bila postavljena posebna komisija, ki je na terenu pregledala vzorce in dala nasvete in navodila interesantom. Potrebno je bilo izbrati predvsem vzorce dobrih, zdravih in sortnih vin, s katerimi bomo na razstavi dostojno predstavljali naša vina.

Razstava vin je letos v našem znanem turističnem kraju Portorožu v polni turistični sezoni. Obiskalo jo bo veliko število tujcev z vseh evropskih držav in zato je prav, da se predstavimo z našimi najboljšimi vini. Namen razstave je predvsem dvigniti ugled naših vin, obenem pa bo razstava dala smernice in navodila vinogradnikom za nadaljnje delo pri obnovi vinogradov in izboljšanju naših vin.

Razstava je odprta vsak dan od 10. do 13. in od 15. do 22. ure.

Pred odhodom na letni dopust

V interesu vseh delovnih ljudi zlasti našega področja in njihovih svojcev, ki so upravičeni na popust pri vožnji na letni dopust, opozarjamo na prošnjo železniških organov na nekatere pomanjkljivosti. V glavnem so jih zagrešila podjetja in ustanove same, ker niso postopale po predpisih, ki jih je zaradi zavarovanja svojih interesov izdala železnica. Znano je namreč, da so se doslej dogajale različne nepravilnosti in zlorabe legitimacij za znižano vožnjo. Bilo je mnogo primerov, da so nekatere gospodarske organizacije za svoje delavce in nameščence celo po večkrat dvigale omenjene legitimacije in podobno.

Za vse koprsko področje je za izdajanje in overo legitimacij za znižano vožnjo pristojna železniška postaja Divača. Torej niti Podgorje in ne Kozina ne moreta izdati in overiti veljavnih legitimacij. Da pa ne bi morda posamezniki zaman prihajali že na poti na letni dopust v Divačo, da jim ta železniška postaja overi legitimacijo, ki jo je zanje nabavilo njihovo podjetje ali ustanova, je potrebno, da se vsak posameznik pred odhodom prepriča pri svojem delodajalcu, če je pravilno ravnal, predno je nabavil legitimacijo za znižano vožnjo.

Vsak delovni kolektiv in centralna podjetja za vse svoje podružnice, čeprav jih imajo tudi drugod izven koprškega področja, morajo ob dvig legitimacij na postaji v Divači deponirati tamkaj spisek vseh članov kolektiva, ki so upravičeni na znižano vožnjo. Šele na osnovi tega spiska bo postaja posameznim članom kolektiva, kadar bodo odhajali na dopust, lahko overjala legitimacije. Ta spisek mora vsebovati naslednje rubrike:

- točen naziv podjetja, ustanove ali urada in kraj, pošto in okraj sedeža podjetja;
- redno število za vsakega člana kolektiva, upravičenega na

znižano vožnjo. Pod isto redno številko je vpisati vse njegove svojce, ki imajo tudi pravico do dopusta;

c) priimek, očetovo ime in ime člana kolektiva — upravičenca. Za vse svojce razem priimka in imena tudi družinski odnos.

d) številko legitimacije K 15 za vožnjo na popust, ki pripada posameznemu upravičencu;

e) registrsko številko osebne izkaznice posameznega upravičenca.

Na koncu tako opremljenega seznama mora biti klavzula z žigom podjetja ali ustanove in podpisom vodje podjetja:

»Da so delavci in uslužbenci, navedeni v tem spisku, dejansko zaposleni v tem podjetju (ali ustanovi, uradu), z rednim stažem 11 (enajst) mesecev, da imajo člani njihove ožje družine pravico do tega popusta, kakor tudi, da se legitimacija K 15 za te osebe v tem letu naročajo prvič, potrjuje: ...«

Za vse spremembe v osebju, ki nastanejo po oddaji prvotnega seznama med članstvom delovnega kolektiva, je treba železniški postaji v Divači javljati sproti, da jih ta lahko vnese v seznam. Če je od oddaje spiska neki član kolektiva spremenil svoje delovno mesto oziroma se zaposlil drugod, mora pri zahtevi legitimacije K 15 prinesiti s seboj potrdilo starega podjetja, da tam zanj ni bila dvignjena ta legitimacija.

Za vse učiteljske po osnovnih šolah na Koprskem in njihove svojce preskrbi te legitimacije Svet za kulturo in prosveto pri OLO Koper.

To je v kratkem vse, kar morajo vedeti tudi posamezni delovni ljudje, ko odhajajo na letni dopust. Če se bodo pred svojim odhodom prepričali, da je vsem omenjenim zahtevam ustrezno, bodo lahko brez skrbi prišli v Divačo ter prihranili mnogo sitnosti sebi in železnici, ki je sicer prisiljena upravičenca zavrniti, ker podjetje ni pravilno postopalo.

razstavlja za časa

IV. Primorske razstave vin v Portorožu od 19. do 26. VI. 1955
renomirana istrska vina

Obiščite naš paviljon na razstavnem prostoru

NOVE KNJIGE ZALOŽBE MADINSKE KNJIGE V LJUBLJANI

Knjige za mladino obdaja poseben čar, ki privlači tudi odraslega bralca

FRANCE BEVK: KNJIGA O TITU

Ze pred tremi leti je založba Mladinske knjige ustanovila »Knjižnico sinjega galeba«, ki naj bi mladini od desetega do šestnajstega leta starosti nudila letno osem dobrih, zanimivih knjig, napete in fantastične vsebine z zdravim jedrom. To naj bi bila protiutek najrazličnejši uvoženi plaži, ki se je takrat prikazala na našem trgu in katere namen je bil — komercialni uspeh za vsako ceno. Svojo nalogo je »Sinji galeb« dobro izpolnil. Vsebinsko je bil kvaliteten, obenem pa dovolj širokogruden in tenkočuten. Letošnji program zbirke je to le znova potrdil: domača in tuja klasika (*Domen in Koča strica Toma*), sodobna pravljica (*Racko in Lija*), napeta zgodovinska povest in svojevrstna pravljica kramljanja (*Crna puščica ter Devet povesti in ena*), avtobiografija in biografija (*Leteči Kranjec in Knjiga o Titu*).

Zadnja izdaja je bila Bevkova »Knjiga o Titu«. Tito je že postal nekaka legendarna osebnost, o njem govori ves svet kot o enem največjih herojev zadnje vojne, najstrašnejše kar jih pomni zgodovina človeštva. Med našim ljudstvom krožijo zgodbe o Titu, kakor o junakih iz davnih časov, ljudje ga vpletajo v svoje narodne pesmi. Zname in že objavljene dogodke iz Titovega življenja je pisatelj Bevk kronološko razporedil v samostojne in zaključene črtice, ki skušajo v neprislilni govorici mladim ljudem neposredno približati našega voditelja. Pisateljeva fantazija je biografsko snov poživila in razgibala, tako da to niso suhoparni podatki, ampak literatura. Knjigo je ilustriral Ivo Seljak-Čopič.

JOSIP RIBIČIČ: RDEČA PEST

Slovenske knjižne založbe tudi proslavljajo deseto obletnico naše osvoboditve na svoj način. Mladinska založba se je oddolžila z izdajo otroških del s tematiko osvobodilne borbe. Med temi deli so: povest Branke Jurca »V pasti«, Vide Brestove »Orehovo leto«, Vugov »Skorenjček Matevžek«, Kavčičeva »Vaška komanda«

»Skupno stanovanje« na sežanskem odru

SKUD železničarjev »Fran Tomič« iz Ljubljane je uprizorilo pretekli ponedeljek na odru sežanske »Svobode« popularno komedijo Dragutina Dobričanina »Skupno stanovanje«. Kakor vedno so tudi to pot sežančani napolnili dvorano in doživeli vever večer, kakršnih bi si še želeli. »Skupno stanovanje« je aktualen gledališki komad, poln zgoščenega, zdravega humorja, kakršnega premorejo med našimi narodi menda samo Srbi. Komedija obravnava na grotesken način pravzaprav dogajanje, ki je neposredno zajeto iz današnje vsakdanjosti. Vseljevanje v nedograjena stanovanja z odločno stanovanjskega urada ali pa tudi brez nje, ni nič novega, kakor so vsakdanji prepri in medsebojna rovarjenja stanovalcev, ki se zgnetejo na ozkem prostoru, drug drugemu na poti, v živčni nestrpnosti in žaljivem medsebojnem razmerju.

Idejna vsebina komedije moli gledalcu pred oči ogledalo, v katerem si vsak lahko ogleda vsaj del razmer, ki mu jih je vsilila splošna stanovanjska kriza. In v vsakem igralskem tipu, ki ga gledamo na odru, je nekoliko gledalca samega. Zato ni čuda, da ustvarjajo igralci v svojih vlogah od dejanja do dejanja pristnejši stik s publiko, ki jim hvaležno pritrjuje in se od srca smeje — sama sebi.

Kljub stisnjenemu prostoru in pomankljivi scenski opremitvi ljubljanski gostje odlično odigrali svoje vloge. Nevsiljivo podajanje teksta, tempo igre in zlasti virtuozna mimika glavnih moških in ženskih vlog so le nekatere ugotovitve, ki spričujejo rutiniranost in resno poglobljanje teh igralskih amaterjev v dramsko umetnost. Tako gostovanje pa niso samo v zdravo razvedrilo gledalcem, marveč tudi v opombo in koristen ogled domačim igralcem »Svobode«, ki pripravljajo za bodočo sezono lasten dramski repertoar.

Dragim gostom iz Ljubljane pa vse priznanje in zahvala z željo, da kmalu zopet obiščejo. Z. J.

in končno Ribičičeva »Rdeča prst«, ki je izšla te dni.

»Rdeča pest« je povest o otrocih-borcih, kakršne so se resnično dogajale in so marsikomu znane iz lastnih izkušenj. Ribičič nam je v povesti o kovačevem sinu Petru in njegovih tovariših povedal vse tisto, kar današnji otroci ne vedo, ker so se takrat komaj rodili ali pa niti ne in si bodo le iz branja ustvarili sliko o vojni in o tem, kaj so storili tedanji otroci in kar jih je privedlo na pot njihovih očetov. Iz prepričljivega in preprostega pripovedovanja pisatelja Ribičiča bodo današnji otroci prav lahko doumeli tegobe in junaštva tistih dni. Knjigo je ilustriral in opremil Janez Vidic.

OTON ŽUPANČIČ: CICIBAN

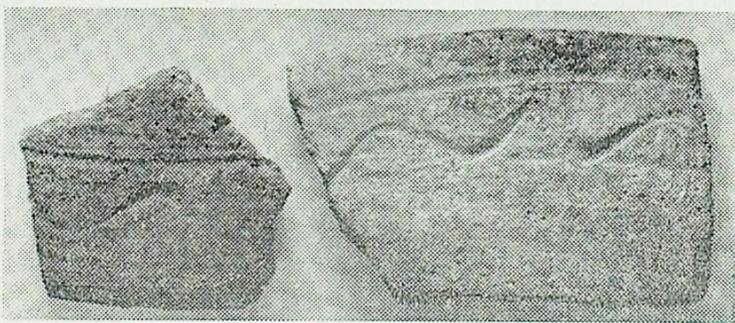
Tudi proslavi 60-letnice Moderne se je oddolžila založba Mladinske knjige. Izdala je ponatis Župančičevega »Cicibana« z ilustracijami Nikolaja Pirnata in v originalni opremitvi Mitje Jernejca. Čeprav se je po osvoboditvi pri nas mladinska literatura močno razmahnila in smo dobili mnogo dobrih knjig, smo pogrešali pesmi našega mladinskega klasika. Med starejšimi ni skoraj nikogar, ki bi ne poznal Župančičevega »Cicibana«, njegove domiselne in sproščujoče besede. Pesnik se je vživel v zapleteni otroški svet in ga je poustvaril s svojim tenkim občutkom in bleščočim slogom. Tudi v svetovnem merilu je zelo malo pesnikov, ki bi tako znali ujeti v rime in melodično vezavo otroške igre in rajanja. »Ciciban« je nujni sestavni del vsake otroške knjižnice, pogrešati pa ga ne bi smela niti knjižnica odraslih.

FRIDTJOF NANSEN: PREKO GRÖNLANDA

Pisatelj Nansen sodi v vrsto velikih mož, ki jih je dala svetu Skandinavija. Po rodu Norvežan, svojo razgibano življenjsko pot je začel kot raziskovalec in znanstvenik, bil pa je še ploden pisatelj in diplomat. S svojo odpravo je bil prvi človek, ki je prehodil Gröeland po vsej njegovi širini in ugotovil, da je notranjost tega velikega otoka pokrita z večnim ledom. Po vrnitvi je izdal dve knjigi »Preko Grönlanda« in »Življenje Eskimov«. Od takrat je minilo skoraj 70 let, Nansenovo pisanje pa je še vedno privlačno za vse tiste, ki so željni potovanja v neznane kraje in zanimivih dogodivščin. Knjigo je opremil Severin Šali, prevedel pa Vladimir Naglič, ki je oskrbel tudi številne slike.

SAŠA VUGA: SKORENJČEK MATEVŽEK

To je novo slovensko pripovedno delo mladega avtorja, ki ga srečujemo skoraj v vseh naših revijah. Vuga je še mlad in zanj ne velja malce zlobna domneva, ki pravi, da začne pisatelj pisati za mladino takrat, ko nima ničesar več povedati. »Skorenjček Matevžek« je na pol pravljica, na pol resnična zgodba mladega junaka na Tolminkem v dneh fašistične okupacije Primorske in med vojno, ki jo je tudi pisatelj sam občutil kot zapostavljeni otrok slovenskih staršev. Knjižico je Saša Vuga posvetil svojim staršem, ki sta ga s slovensko besedo izurgala iz

O arheološkem oddelku okrajnega muzeja v Kopru smo že objavili daljši članek tov. Stribarja v 21. številki z dne 20. maja. V okviru proslav in kulturnih prireditev v času pokrajinskega zleta Partizana v Kopru je bila tudi slavnostna otvoritev tega oddelka. Ravnatelj muzeja, tov. Emil Smole, je v kratkem, a zgoščenem nagovoru orisal pomen arheološkega izkopavanja in razstavljenih muzejskih predmetov, ki predstavljajo zgodovino celih treh tisočletij bližnje in daljne kopske okolice. Otvoritvi so prisostvovali nekateri javni in kulturni delavci iz Kopra. Na sliki vidimo staroslovanske izkopanine iz Krkavč

tujčevih rok in to je tudi idejna osnova vsemu delu, ki z nevsiljivo tendenco in človeško toplino prepleta pravljicni in življenjski element, izraža željo po svobodi in obsoja suženjstvo. Literarno ceno pa dajejo Vugovemu »Skorenjčku Matevžku« plastični opisi in lep, izbran jezik, doživljajo otroške duše ter šut za njegovo miselno obzorje in čustveno doživljanje. Knjigo je ilustriral akademski slikar Cvido Birola, opremil pa jo je Uroš Vagaja.

VIDA BREST: OREHOVO LETO

Kot navadno — vse kar piše Vida Brest, je namenjeno najmlajšim bralcem, tako po snovi kot po pripovedovanju. Tako tudi »Orehovo leto«, kratke zgodbe iz življenja partizanske kurirke, mladega dekleta. Včasih so otroci posedli okrog babice in prosili: »Pripoveduj pravljico!« Zdaj prosijo: »Povej, kako je bilo v partizanih!« In Vida Brestova pripoveduje, v spominu niza dogodek za dogodkom, z lirčnim poslušom za humor in z velikim poslušom za tisto, kar otroke prav posebno zanima — živali, drevesa in rože, pa dobre kmečke mamice, ki skušajo partizanom žganec, in seveda sami otroci, drzni, nepremišljeno, pa tako privlačno pogumni. Neposrednost pripovedovanja in prepričljivost, v tem je največja privlačnost pisateljicega pripovedovanja. Knjižico je ilustriral partizanski grafik Ivo Šubič in pomeni lep doprinos k mladinski literaturi, ki zajema snov iz naše narodnoosvobodilne borbe.

Italijanska kritika o Gradnikovem prevodu Petrarke

Primorska založba v Kopru je izdala izbor Petrarkove poezije z naslovom »Soneti in kancone«. Pesmi je prevedel pesnik Alojz Gradnik, uvod pa je napisal univ. prof. dr. Stanko Škerlj. Pričakovati je bilo, da se bodo oglašili ocenjevalci in kritiki, ki bodo ocenili knjigo iz dveh razlogov: prvič zaradi Petrarke, ki smo ga s tem izborom dobili Slovenci prvič v samostojni izdaji, in drugič zaradi Gradnika, ki je s knjigo pomnožil svoje dosedanje prevode. Čeprav o njem kot prevajalcu doslej še nihče ni napisal pomembnejše študije, bi bila taka študija v tem času, ko Gradnik samostojno več ne ustvarja in se uveljavlja le še s prevodi, tembolj umestna in pričakovana.

Slovensko dnevno časopisje (razen Ljubljanskega dnevnika) knjige ni prezrlo. Čustva kritikov so bila dokaj mešana: Ciril Zlobec, sam prevajalec italijanskih pesnikov, je v Ljudski pravici — Borbi prevod odklonil; M. P. je v Slovenskem Poročevalcu nasploh ocenil prevod kot slab in je celo primerjal Gradnikove in Stritarjeve prevode: —dr.— in —pd.— pa sta v Tovarišu in TT objavila bolj informativne članke. Slovenski Jadrani je objavil oceno Marjana Breclja, ki sodi o prevodu, da je tehten Gradnikov prispevek naši prevajalski literaturi. Opozoriti je treba tudi na prispevek Borisa Paternuja, ki je v zadnji številki Razgledov objavil upoštevanja vreden članek, ki sicer ne kritizira prevoda, temveč literarno-zgodovinsko analizira Petrarkovo in Prešemovo osebnost, kar je zaradi primerjave med obema pesnikoma po svoji strani zanimiv poizkus v slovenski literaturi. O Gradnikovem prevodu ni povedal nič, omenil je le njegovo poklicanost, da se je prav on lotil tega dela. Dolej se ni nihče lotil prevoda tako, da bi primerjal italijanske in sloven-

Proslava slovenske Moderne

(1895—1955)

Pretekli teden so v Ljubljani v okviru desetletnice naše osvoboditve bile slavnostne akademije in proslave 60-letnice slovenske Moderne. Prvi dan je bila v veliki unionski dvorani svečana akademija, ki so se udeležili številni javni in kulturni delavci. Slavnostni nagovor je imel Josip Vidmar, ki je poudaril, da imajo vsi naši

predstavniki Moderne eno skupno potezo in hotenje, in sicer prodreti iz ozkih, zaostalih meja slovenskega kulturnega kroga v Evropo, v svet. Da bi v celoti osvetlili preobrazbo, ki jo je povzročila Moderna, je tov. Vidmar posegel daleč nazaj, tja do Prešerna.

Drugi dan so na ljubljanskem pokopališču odkrili nagrobnik Otonu Župančiču. Poleg prosvetnih in kulturnih delavcev so se tihe, pietetne slavnosti udeležili nekateri znani slovenski javni delavci. Akademski pevski zbor je zapel dve Adamičevi pesmi, dr. France Koblar, rektor Akademije za igralsko umetnost, pa je imel spominski nagovor, v katerem se je s toplimi in prizadetimi besedami spomnil štirih pevcev in njihovega velikega pomena za našo kulturno rast. Nagrobnik Otonu Župančiču je postavil Izvršni svet LRS. Izdelali so ga po zamisli ing. Marka Župančiča iz kraškega kamna v Dutovljah. Na Župančičev grob so položili tudi številne vence.

Proslavo 60-letnice Moderne je zaključila tretji dan slavnost pred Cukrarno v Ljubljani, kjer so odkrili spominsko ploščo pesniški družini, predstavnikom slovenske Moderne. O njihovi pesniški in človeški podobi ter o vlogi literarne zgodovinarja pri tem je govoril dr. Anton Slodnjak, univerzitetni profesor. Pevski zbor Sloven-

Ivan Cankar

Oton Župančič

ske filharmonije je zapel štiri pesmi na besedilo Kettejevih in Murnovih stihov, spominsko ploščo pa je odkril Ivan Regent.

Razen predstavnikov našega političnega in kulturnega življenja se je vseh svečanosti udeležila tudi velika množica ljudi.

Najdbe v Črnem kalu

Dne 13. VI. t. m. si je ekipa, sestavljena iz strokovnjakov Geološko-paleontološkega inštituta Univerze v Ljubljani, Inštituta za zgodovino človeka, Geološkega inštituta pri SAZU ter zastopnika Okrajnega muzeja, ogledala jamo v črnokalskem kamnolomu.

Pregled živalskih ostankov, ki so bili najdeni v ilovnatem profilu v kamnolomu v Črnem kalu, o katerem smo že poročali, je pokazal, da gre nedvomno za pleistocenske plasti, ker je med ostanki zastopan jamski medved. Možna je domneva, da gre za eventualno paleolitsko postajo. Plast, v kateri se nahajajo kosti, je stara preko 120.000 let.

Spričo dragocene najdbe bo Komisija za zaščito kulturnih in umetnostnih spomenikov zaščitila najdišče. Sledile bodo priprave za čimprejšnje sistematično izkopavanje.

»da bi dopolnili Petrarkove Pesmi in da bi prevedel tudi Dantejevo Komedijo«.

Prečesjen del ocene je posvetil Calvi tudi uvodu prof. Škerlja, v katerem je pohvalil Škerljevo pogumno primerjavo odnosov med Prešernom in Petrarko, namizal nekaj spominov na svoje delo ob istem problemu in mimogrede tudi izdal, da bo sam, morda celo v bližnji prihodnosti, napisal razpravo o Petrarki in Prešernu.

NEPOZABNO SLAVJE MLADIH TELOVADCEV

Zdaj, ko je zlet »Partizana« za nami, ko so se množice mladih ljudi, ki so za dva dni prinesle k morju toliko življenja in zdravja, razšle na svoje domove, moramo zapisati, da je v Kopru postalo nekako dolgočasno in prazno. Dolg čas nam je po tistih mladih ljudeh iz zelene Notranjske, z Goriške, s Krasa in od drugod. Veliki stadion pri starodavnem mestu je onemel, vendar se zdi, da še vedno odmeva tisto veselje in sproščeno življenje, ki je dva dni napolnjevalo Koper in okolico.

Zdravje in mladost sta se prijemala še starih ljudi, ki so prišli gledat nastopajočce. Ploskali so s svojimi žiljavimi rokami pionirjem, mladincem, mladinkam in izkušnim sportnikom. Tudi njim je zlet »Partizana« povedal nekaj novega, česa do sedaj se niso vedeli in ne videli.

Zlet »Partizana« v Kopru je presegel vsa pričakovanja udeležencev in množice tudi prirediteljev samih. Slabo vreme, ki je v soboto precej nagajalo in oviralo zadnje pravice, je moralo v nedeljo kloniti in pre-

v boso noge. Doživljaj je prvo srečanje z morjem. Ostali so med morskimi peskom iskali skolkje kot največjo zanimivost njihovega prvega obiska pri morju. Vsakokrat ko se je proti obrežju pripodil morsk val, so pa se le val razbil, so takoj znova skočili naprej. Kdo ve, če se ob tem obisku ni komu izmed njih porodila želja: »Ko bom velik, bom mornar!«

V Koper so prihajale skupina za skupino, medtem ko so telovadci že začeli z vajami. Malo zaspali,

kušeni atleti nosili jugoslovanske, burmanske in športne zastave. Nato so korakale skupine za skupino telovadcev v živobarvnih športnih oblekah. Med hotelom Triglav in novim stanovanjskim blokom je bila postavljena tribuna, kjer so bili zbrani predstavniki športnih organizacij in ljudske oblasti, ki so pozdravljali športnike. Dobrih pol ure je trajala parada mladosti. Ob straneh ceste so telovadce pozdravljali ljudje iz vsega koprskega in drugih bližnjih okrajev.

Prvi del povorkе je medtem že prikorakal na Trg Revolucije. Nočni dež je zpral trg, da je bil kot umit. Tako pripravljen je sprejel zletnike, ki so v osmerostopih prikorakali iz Verdijeve ulice. Prva skupina se je ustavila na levi strani trga. Tej se je pridružila druga, tretja, četrta in tako naprej. Čeprav je trg precej velik, niso vsi dobili prostora na njem. Skupina zastavonos se je ustavila pod belkonom pročelja sodnega poslopja, druga skupina s prapori posameznih športnih društev pa na sredi trga. Tako napoljen trg je izgledal kot morje razobarvnih živih cvetov. Okvir vsemu pa so bile številne zastave, ki so v lahkem vetru plapolale z oken poslopij okoli trga in Verdijeve ulice. Sprevod so zaključili mornarji v belih oblekah in oddelek vojakov JLA. Gledalci so članom »Partizana« bili samo okoli ob zidu sodne palače in na stopnicah Logge.

Medtem so prišli na balkon sodne palače predstavniki ljudske oblasti s pokroviteljem zleta tovarišem Boristom Kraigherjem na čelu. Sportniki so jih pozdravili z navdušenim ploskanjem. Slavnostni del je začel tovariš Albert Jakopič, ki je pozdravil pokrovitelja zleta Borisa Kraigherja, viceadmirala Josipa Čermija in ostale udeležence. Posebej je pozdravil športnike, ki so se v tako velikem številu zbrali v Kopru, da s svojim nastopom počastijo 10-letnico osvoboditve in priključitev teh krajev k Jugoslaviji. Za tem je imel pokrovitelj zleta Boris Kraigher daljši govor, ki ga objavljamo posebej. Zbrani športniki so govornika večkrat prekinjali s ploskanjem. Posebno navdušeno so športniki zaplovali v U Nju. Po govoru so prebrali še pozdravno pismo tovarišu Titu in predsedniku vlade LRS Mihju Marinku.

Medtem so prišli na balkon sodne palače predstavniki ljudske oblasti s pokroviteljem zleta tovarišem Boristom Kraigherjem na čelu. Sportniki so jih pozdravili z navdušenim ploskanjem. Slavnostni del je začel tovariš Albert Jakopič, ki je pozdravil pokrovitelja zleta Borisa Kraigherja, viceadmirala Josipa Čermija in ostale udeležence. Posebej je pozdravil športnike, ki so se v tako velikem številu zbrali v Kopru, da s svojim nastopom počastijo 10-letnico osvoboditve in priključitev teh krajev k Jugoslaviji. Za tem je imel pokrovitelj zleta Boris Kraigher daljši govor, ki ga objavljamo posebej. Zbrani športniki so govornika večkrat prekinjali s ploskanjem. Posebno navdušeno so športniki zaplovali v U Nju. Po govoru so prebrali še pozdravno pismo tovarišu Titu in predsedniku vlade LRS Mihju Marinku.

Medtem so prišli na balkon sodne palače predstavniki ljudske oblasti s pokroviteljem zleta tovarišem Boristom Kraigherjem na čelu. Sportniki so jih pozdravili z navdušenim ploskanjem. Slavnostni del je začel tovariš Albert Jakopič, ki je pozdravil pokrovitelja zleta Borisa Kraigherja, viceadmirala Josipa Čermija in ostale udeležence. Posebej je pozdravil športnike, ki so se v tako velikem številu zbrali v Kopru, da s svojim nastopom počastijo 10-letnico osvoboditve in priključitev teh krajev k Jugoslaviji. Za tem je imel pokrovitelj zleta Boris Kraigher daljši govor, ki ga objavljamo posebej. Zbrani športniki so govornika večkrat prekinjali s ploskanjem. Posebno navdušeno so športniki zaplovali v U Nju. Po govoru so prebrali še pozdravno pismo tovarišu Titu in predsedniku vlade LRS Mihju Marinku.

Medtem so prišli na balkon sodne palače predstavniki ljudske oblasti s pokroviteljem zleta tovarišem Boristom Kraigherjem na čelu. Sportniki so jih pozdravili z navdušenim ploskanjem. Slavnostni del je začel tovariš Albert Jakopič, ki je pozdravil pokrovitelja zleta Borisa Kraigherja, viceadmirala Josipa Čermija in ostale udeležence. Posebej je pozdravil športnike, ki so se v tako velikem številu zbrali v Kopru, da s svojim nastopom počastijo 10-letnico osvoboditve in priključitev teh krajev k Jugoslaviji. Za tem je imel pokrovitelj zleta Boris Kraigher daljši govor, ki ga objavljamo posebej. Zbrani športniki so govornika večkrat prekinjali s ploskanjem. Posebno navdušeno so športniki zaplovali v U Nju. Po govoru so prebrali še pozdravno pismo tovarišu Titu in predsedniku vlade LRS Mihju Marinku.

Medtem so prišli na balkon sodne palače predstavniki ljudske oblasti s pokroviteljem zleta tovarišem Boristom Kraigherjem na čelu. Sportniki so jih pozdravili z navdušenim ploskanjem. Slavnostni del je začel tovariš Albert Jakopič, ki je pozdravil pokrovitelja zleta Borisa Kraigherja, viceadmirala Josipa Čermija in ostale udeležence. Posebej je pozdravil športnike, ki so se v tako velikem številu zbrali v Kopru, da s svojim nastopom počastijo 10-letnico osvoboditve in priključitev teh krajev k Jugoslaviji. Za tem je imel pokrovitelj zleta Boris Kraigher daljši govor, ki ga objavljamo posebej. Zbrani športniki so govornika večkrat prekinjali s ploskanjem. Posebno navdušeno so športniki zaplovali v U Nju. Po govoru so prebrali še pozdravno pismo tovarišu Titu in predsedniku vlade LRS Mihju Marinku.

Medtem so prišli na balkon sodne palače predstavniki ljudske oblasti s pokroviteljem zleta tovarišem Boristom Kraigherjem na čelu. Sportniki so jih pozdravili z navdušenim ploskanjem. Slavnostni del je začel tovariš Albert Jakopič, ki je pozdravil pokrovitelja zleta Borisa Kraigherja, viceadmirala Josipa Čermija in ostale udeležence. Posebej je pozdravil športnike, ki so se v tako velikem številu zbrali v Kopru, da s svojim nastopom počastijo 10-letnico osvoboditve in priključitev teh krajev k Jugoslaviji. Za tem je imel pokrovitelj zleta Boris Kraigher daljši govor, ki ga objavljamo posebej. Zbrani športniki so govornika večkrat prekinjali s ploskanjem. Posebno navdušeno so športniki zaplovali v U Nju. Po govoru so prebrali še pozdravno pismo tovarišu Titu in predsedniku vlade LRS Mihju Marinku.

Medtem so prišli na balkon sodne palače predstavniki ljudske oblasti s pokroviteljem zleta tovarišem Boristom Kraigherjem na čelu. Sportniki so jih pozdravili z navdušenim ploskanjem. Slavnostni del je začel tovariš Albert Jakopič, ki je pozdravil pokrovitelja zleta Borisa Kraigherja, viceadmirala Josipa Čermija in ostale udeležence. Posebej je pozdravil športnike, ki so se v tako velikem številu zbrali v Kopru, da s svojim nastopom počastijo 10-letnico osvoboditve in priključitev teh krajev k Jugoslaviji. Za tem je imel pokrovitelj zleta Boris Kraigher daljši govor, ki ga objavljamo posebej. Zbrani športniki so govornika večkrat prekinjali s ploskanjem. Posebno navdušeno so športniki zaplovali v U Nju. Po govoru so prebrali še pozdravno pismo tovarišu Titu in predsedniku vlade LRS Mihju Marinku.

Medtem so prišli na balkon sodne palače predstavniki ljudske oblasti s pokroviteljem zleta tovarišem Boristom Kraigherjem na čelu. Sportniki so jih pozdravili z navdušenim ploskanjem. Slavnostni del je začel tovariš Albert Jakopič, ki je pozdravil pokrovitelja zleta Borisa Kraigherja, viceadmirala Josipa Čermija in ostale udeležence. Posebej je pozdravil športnike, ki so se v tako velikem številu zbrali v Kopru, da s svojim nastopom počastijo 10-letnico osvoboditve in priključitev teh krajev k Jugoslaviji. Za tem je imel pokrovitelj zleta Boris Kraigher daljši govor, ki ga objavljamo posebej. Zbrani športniki so govornika večkrat prekinjali s ploskanjem. Posebno navdušeno so športniki zaplovali v U Nju. Po govoru so prebrali še pozdravno pismo tovarišu Titu in predsedniku vlade LRS Mihju Marinku.

Medtem so prišli na balkon sodne palače predstavniki ljudske oblasti s pokroviteljem zleta tovarišem Boristom Kraigherjem na čelu. Sportniki so jih pozdravili z navdušenim ploskanjem. Slavnostni del je začel tovariš Albert Jakopič, ki je pozdravil pokrovitelja zleta Borisa Kraigherja, viceadmirala Josipa Čermija in ostale udeležence. Posebej je pozdravil športnike, ki so se v tako velikem številu zbrali v Kopru, da s svojim nastopom počastijo 10-letnico osvoboditve in priključitev teh krajev k Jugoslaviji. Za tem je imel pokrovitelj zleta Boris Kraigher daljši govor, ki ga objavljamo posebej. Zbrani športniki so govornika večkrat prekinjali s ploskanjem. Posebno navdušeno so športniki zaplovali v U Nju. Po govoru so prebrali še pozdravno pismo tovarišu Titu in predsedniku vlade LRS Mihju Marinku.

Medtem so prišli na balkon sodne palače predstavniki ljudske oblasti s pokroviteljem zleta tovarišem Boristom Kraigherjem na čelu. Sportniki so jih pozdravili z navdušenim ploskanjem. Slavnostni del je začel tovariš Albert Jakopič, ki je pozdravil pokrovitelja zleta Borisa Kraigherja, viceadmirala Josipa Čermija in ostale udeležence. Posebej je pozdravil športnike, ki so se v tako velikem številu zbrali v Kopru, da s svojim nastopom počastijo 10-letnico osvoboditve in priključitev teh krajev k Jugoslaviji. Za tem je imel pokrovitelj zleta Boris Kraigher daljši govor, ki ga objavljamo posebej. Zbrani športniki so govornika večkrat prekinjali s ploskanjem. Posebno navdušeno so športniki zaplovali v U Nju. Po govoru so prebrali še pozdravno pismo tovarišu Titu in predsedniku vlade LRS Mihju Marinku.

Liko ljudi pa je ostalo še v mestu, ker niso dobili prostora in so se zato zabavali pri vrtljaku ali pa ob stojnicah z jedili in pijačo. Začetek nastopa je bil napovedan za 15. uro. Ljudje, ki so že vedeli iz časopisov, da bo nastopu prisostvoval tudi predsednik vlade Burmanske unije U Nu, so nestrpno pričakovali začetka. Ko se je točno ob 15.30 prijeljal in izstopil pred stadionom, je množica zavalovala. Na stadionu je bilo zbranih nad 20.000 ljudi, zmag pa je čakalo 10.000 športnikov. Ko je predsednik U Nu vstopil na stadion, so ga najprvo pozdravili pionirji v pisanih rdečih oblekah. Med ploskanjem in vzklikanjem gledalcev je nato odšel s spremstvom po tekalniški stadion na častno tribuno. Množica je medtem nepravilno vzklíkala: »Tito — U Nu!«

Ko so prenehale ovacije dragemu gostu, so na stadion začeli korakati telovadci. Na čelu sta dva telovadca nosila jugoslovansko in burmansko zastavo, za temi pa je bilo še trideset zastav. Bilo je, kot da iz vsake strani tečeta živobarvni reki. Razen tekalniška so telovadci popolnoma napolnili ves stadion.

Takoj za tem so odkorakali s stadiona vsi telovadci, mladina in pionirji. Na sredi so ostali samo gojeniki Instituta za fizikulturo LRS, ki so izvedli dve posebni točki na čast visokemu gostu iz Burme. Prvo točko so zaključili s tem, da so s svojimi telesi zapisali velike črke TITO — U NU. Druga točka pa je bila kolo, ki so ga izvedli na tako skrivnati način, da so jim gledalci navdušeno ploskali. Okoli skupine zastav so postavili štiri obroče, telovadci na skrajni zunanji in notranji strani, telovadke pa v sredini. Živobarvni plavi in rdeči kroji so pri plesanju kola s svojimi barvami sestavljali spreminjajoče slike, ki so vzbujale splošno občudovanje.

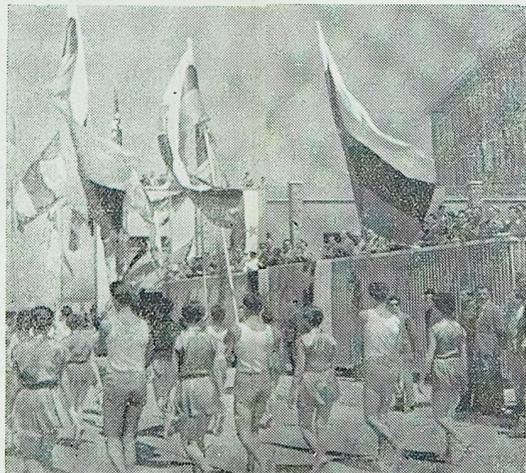
Nato so sledili nastopi posameznih skupin, skupno trinaest točk. Med najlepšimi je bil nastop 1800 pionirjev, ki so lepo izvedle vaje in se nato kot čebulice v neurejeni gručici vsule pred častno tribuno. Ž živobarvnimi ruticami so pozdravljale in vzklíkale: »Tito — U Nu!« Ne veselo, če je visoki gost kdaj v svojem življenju že doživel tako prisrčen pozdrav, kot je bil ta.

Med ostalimi točkami je vzbudil posebno občudovanje nastop vojakov JLA, ki so s puškami zelo skladno izvedli proste vaje in nato v paradnem koraku odšli mimo častne tribune.

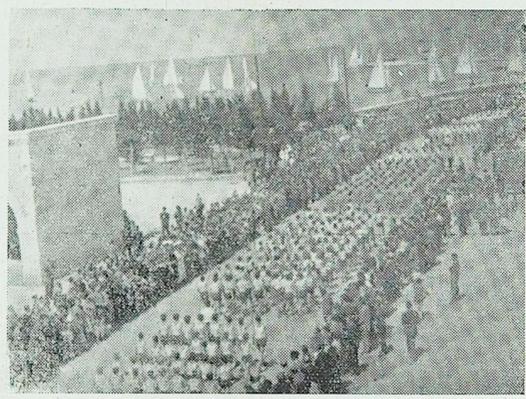
Ko je visoki gost odhajal s spremstvom, je na tekalniški skočil pred njega majhen pionirček in mu s prisrčnim »Zdravo!« stisnil roko. U Nu mu je v slovenski odzdravil in ga pobožal.

Med dvanaesto in trinajsto uro so nad Koper izvedla letalski miting tri letala, iz katerih sta spustila dva padalca.

Zvečer je bila v koprskem zalivu ob svitu zarjometov in umetnih ognjev jadrna regata. To je bil dostojen zaključek veličastne športne manifestacije. Številni gledalci, ki so se zbrali na dolgem pomolu, so vzklíkali od začudenja. Neslišno so drsele jadrnice po morsk gladini, obsevane od osmih zarjometov, ki so od trenutka do trenutka risali v bela jadra očarujoče slike. Daleč v ozadju je na ladi svetila velika rdeča zvezda. Iz nočne temine pa so zdaj pa zdaj svigali v zrak živobarvni plameni in padali nazaj na morje v obliki zvezdic ali pa ognjenih slapov. Bilo je, kot da se je semkaj na to obalo preselil košček pravilnega sveta.

Mimohod telovadcev. Zgoraj: Pred slavnostno tribuno. Spodaj: Veličastno pogled na urejene vrste

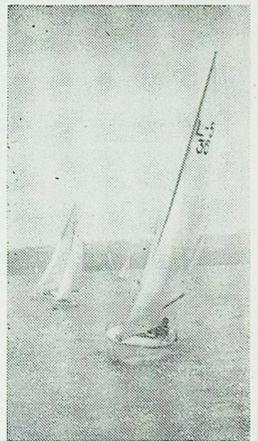

V vetru na valovih

Koprski jadrski klub »Jadrov« je pripravil za zlet Partizana svojevredno presenečenje — nočno regato. Da bi bilo to tekmovanje jadrnice čim bolj pestro, so povabili nanao klube iz Malega Lošinja, Kraljevice, Pule in Reke, ki so izrabili to prilžnost za tradicionalno Istrsko regato. Sodelovanje na zletu v Kopru jim je bilo torej glavni namen, ne pa tudi končni cilj.

V Kopru so preživeli dva dni in pol, nato pa v etapah odpluli proti Puli.

PRVO SREČANJE
V piranskem pristanišču so bile zasidrane jadrnice Istrske regate.

V jadra se je uprl veter

njihova jadra so bila spuščena in videl sem le skupino vitkih jambarov, ki so se zibala v nočnem vetru. Iskal sem vodjo regate, tov. Semena in ga navsezadnje je našel na glavnem pomolu. Povabil me je v motorni čoln.

Sedel sem na klop in vzel iz žepa svinčnik in notes. Na drugi strani je sedel tov. Harabajić z vezvkom na kolenu in reševal neki protest. Začel sem z vremenom, likar je običajno, kadar človek ne ve kako bi na najbolj primeren način sprožil razgovor; tokrat je bilo takšno vprašanje umestno — že od jutra je pihal močan jug.

»Se vam zdi, da bo za zlet deževalo?«

»Ne bi rekel. Jug s soncem po navadi ne prinese dežja.«
Coln se je zibal in od časa do časa butnil v pomol, mi smo pa začeli s prijetnim kramljanjem.

Letošnja Istrska regata se je začela v četrtek ob sedmih jutraj v Puli. Startalo je 30 jadrnic tipa Zvezda, Križarka, in L-5. Dan je bil jasen in pihal je rahel jug. V skupini Križark je po prvi etapi v Rovinju zmagal Bonačić (Galeb, Reka), v skupini Zvezd Rendi (Mornar, Pula), v skupini jadrnic tipa L-5 pa Maljevac J., član Juga iz Malega Lošinja.

Druga etapa iz Rovinja do Umaga ni bistveno spremenila vrstnega reda. Se vedno je pihal srednje močan jug. Tretjo etapo Umag — Koper so razpolovili in se ustavili v Piranu. Pri Savudriji se je veter pojačal, morje je bilo razburkano. Pred vhomom v pristanišče se je eni jadrnici zlomil jambar, na neki drugi se je pokvarilo krmilo, medtem ko je bila ena že na tem, da se bo potopila; v zadnjem trenutku so jo rešili z motornim čolnom in s skrajnimi napori sotekmovalcev.

SLIČICE na robu ZLETA

»Koper še ni doživel kaj takega«, je šel glas med množico na stadionu. Pokrajinski zlet »Partizana« — to je bila revija mladih moči, sveže radosti in veselja.

»Lepo je bilo in mislim, da bo tudi naš »forest« zadovoljen«, je prosto povedal star domačin Bepo Pomianč iz Planjav. Pri tem je mislil na obisk burmanskega premiera U Nuja.

Da, prav je imel Bepo Lepo. In zadovoljstva in živahosti je bilo povsod, kamorkoli: si se v Kopru obrnil, Lep sončni dan, mladostno ranjanje in veselje — to je ustvarjalo vdušje prazničnega razpoloženja. Mnogim je ta praznik dal prilžnost, da se tu ob našem morju naužijejo lepote in svežine. Mnogi so se vračali s trdnim prepričanjem, da se bodo spet vrnili, da bodo tu na naši slovenski obali preživeli svoje počitnice.

Med veselimi Mengešani

Devet jih je bilo. Sami krepki mladi fantje. Opazoval sem jih na vojaškem vežališču, kako so vadili na drogu. Načelnik Miha jim je dalj povelja. Marljivo so ga ubogali. Pripravljali so se za nastop.

»Še nekaj vaj v koraknanj, potem pa v morje fantje!« je silil Janez. On je tokrat prvič ob morju in komaj čaka na prilžnost, da bi se v slani vodi počleno okopal. Miha pa mu dopoveduje, naj malce potpri. »Vажnejši je nastop!« Toda vedela Mengešani so se v ljudskem mnogobojno dobro odrezali.

Potem so ju skupno mahnil proti kopalnišču. Radovedno so si ogledovali zasidrane ladje v pristanišču. Janez svoje žive dni ni videl kaj takega. Občudoval je velike plovne

stroje. Nato mu je pogled zastal na morsk gladini.

»Ali je tam naprej še morje?« je vprašal tovariše. Ni mogel verjeti, da je morje res tako veliko. V daljavi je zagledal plavajoči predmet. To je morala biti velika ladja, ki je plula iz Trsta proti jugu. »Pa se tako počasi premika?« ga je zanimalo. »Saj hitreje ne more«, ga je poučil Ivan. Načelnik Miha pa je dodal: »Samo zdi se, da plavejo ladje počasi. Daleč je, morje pa je veliko in od tu je težko določiti hitrost.«

Ze prvi vtisi na obali so Janeza globoko ganili. Nedogledna površina vode, plavajoči velikani na njej, skratka morje, to je bilo zanj nekaj tujdovitega. Zdaj, ko je v kopalnišču stal na obali, se je nehote zamislil. Stmel je v vodo, kakor bi bil očar nad višim. Kaj je doživljal v sebi, to še sam ni vedel. »Kakor bi sanjal,« je pozneje dejal.

Janezovi tovariši so bili že v vodi. Nekdo med njimi je vzel: »Da jo ne zamenjate s Pšato! Pšata, to je priljubljen potok Mengešanov. V njej se kopljejo in svežijo.« Toda mrzla je,« je pripovedoval Janez. »Tako mrzla, da jo do kosti občutiš. Dostil sem je tudi požrl, ko sem se učil plavati. Ne samo jaz, vsi smo je že siti.«

»Kuga, al' se ti Janez ne misliš krstiti, ko si prej tak silil v morje?« je vprašal Miha. Se ostali so ga obkročili in ga obspavali z vprašanji. Nato se je prilplazil k vodi. Pomočil je prste in jih nesel v usta. »Pa je res slan!« se je začudil. »In kako topli!« Vrgel se je v valove in pokazal svojo spretnost v plavanju. Malce je je seveda tudi požrl. Valovi so ga na to prisilili. Pšata teh nim. Toda bil je ves srečen in od zadovoljstva, ko se je »sfejst« okopal

Ja skozi cilj vira jadrnica. Nato so pluhajute z jadrni zdrsle mimo pomola še ostale. V pristanišču se bile jadrnice zasidrati in zvilji jadra.

Tekmovalce je pozdravil predsednik ljudske tehlike, tov. Znidaršič. V imenu tekmovalcev se mu je pa zahvalil vodja regate tov. Semen. V nagovoru preko radia je rekel nekako takole: »Brez pretiravanja lahko rečem, da se prav vsi udeleženci regate veselimo teh dveh dni in pol bivanja v Kopru.«

Član reškega Galeba, ki vodi skupino Križark, tov. Bonačić pa: »Dostil je nisem sodeloval na regati ob zahodni istrski obali. Moram reči, da me je vaša obala presenetila s svojo lepoto. Na poti nas je oviral jug, ki nam je stalno pihal v hrbet, pri čemer ni mogla

Razsvetljeno koprsko pri stanišču ob nočni regati

mola se je zbiralo vedno več ljudi. Veter se je nekoliko unesel in valovi niso več oplakovali obale, je od časa do časa je močnejši stitek odnesel s seboj šop merskih pen. Prvi je pristal motorni čoln. Iz njega je stopil tov. Semen.

Razpotegnjena vrsta jadrnic je bila že tako blizu, da si v njih različil posamezne jadrnice. Vedno hitreje so se bližali. Le za veslo dolžine pred nasprotico je smuknili

v slani vodi, je začel »spiliti« na Ivanovo kitaro. Ostali pa so ga polglasno, toda veselo spremljali.

Ko sem jim stiskal roke, so obljubili, da bodo še prišli sem k našemu morju. Janez pa je še dodal: »Nisem verjel, da je morje tako lepo.«

Živalno razpoloženje v mestu Sotorov

Okrog šotorjev v Sv. Nikolaju

Po nevihti, ki je divjala v soboto, smo se zbrali na Pierovi banki. Morje je bilo še malce razburkano. Toda Piero je kljub temu zarjul namesto siene in že smo pluli po valovih. Barka se je pozibavala kakor »grača«. Vendar smo po polurni vožnji srečno pristali. Sv. Nikolaj, to znano letovišče ob našem morju, nas je sprejel v objem svojih naravnih lepot z izredno živahnostjo.

Mravljijšče mladih ljudi — telovadcev je dajalo duška vselemu razpoloženju. Nad jaso pestro je bilo vseh. To so bili Postojanci, in Kočevčari. Taborili so pod šotori. S seboj so pripeljali tudi kuhinjo. Bilo je pravkar v času kosila, ko sem prišel mednje.

Dobra menaža je vselakar teknila. Kako tudi ne? Dolga je bila vojnja sem do morja, in morda težko, a hkrati radostno obenem so pričakovali tremetk prijetnih presenečenj v objemu našega morja. Seveda pri vsem tem niso prezili svoje naloge — se vedno so marljivo vadili za telovadni nastop. Prosti čas pa so doživljali po večini v vodi in na obali. Drzni plavalci so plavali do kopalniškega stolpa, se vzpenjali in skakali na vse mogoče načine zopet v vodo. Mlajši so se vozili s čolni, dekleta pa so se na obali sončila. Za boljše razvedrilo so jim bile na razpoložo tudi razne športne naprave. Eni so se gugali, drugi so igrali odbojko, tako jim je prehitro minil čas bivanja v tem prijetnem kraju — sonca in morske vedrine.

»Nikdar se ne bi naveličala bivanja v tem kraju,« pripovedujejo hihke mladinke. Mira, Angelca in Ivanka iz Kočevja, ki sem jih našel na plaži, so dejale, da je skoda, ker tako hitro mine čas. »Tri dni smo že tukaj in zdi se nam, kakor bi samo migminle.« Da, prehitro gre vse v takem okolju. Človek se niti ne zaveda, ko mine dan. Toda kaj moremo, velikokrat se je treba upreti tudi lastni volji. Vendar spomini na prijetne doživljaje so nepozabni. Tako men: tudi Angelca, ki kar že vnaprej uživa nad mislijo, kako se bo spominjala teh lepih dni veselja, iger in zadovoljstva, ko bo doma pripovedovala, kako »lušno« je bilo na obali našega morja. Ne samo Angelci, marsikomu bo morda dolgočas. Toda upajmo, da bomo imeli še takih prilžnosti. Do takrat pa nasvidenje!

Gorenjski pionirji in morsk rakovica

Stal sem na obali in opazoval mlade kopalce. Naenkrat ni bilo nikogar več v vodi. »Kaj pa je to?«

sem si mislil. Stopim bliže k gručici, ki je bila zbrana okrog majhne živalce. Kaj takega, da vam resnici na ljubo povem ne vidim vsak dan, čeprav sem rojen in tudi stalno živim tu ob morju. Med radovedneže sem se še sam pomešal in gledal, kaj

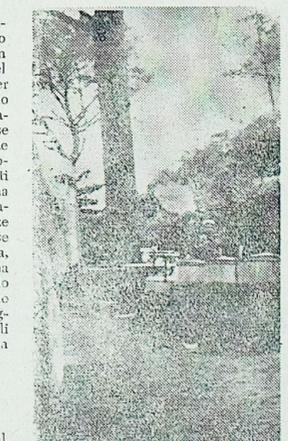
Živalno razpoloženje v mestu Sotorov

počnejo ti mladi ljudje. Govorica jih je izdajala, da so Gorenjci. Pa so res bili Jeseničani. Nekdo je med njimi po naključju ujel na plaži med skalovjem morsk rakovico. Zdaj so bili zbrani okrog nje. Koliko lepih nežnih besed na ta račun! Najboljši stenograf bi ne utegnil vse napisati. »Uboga živalca! Pustite jo pri miru!«

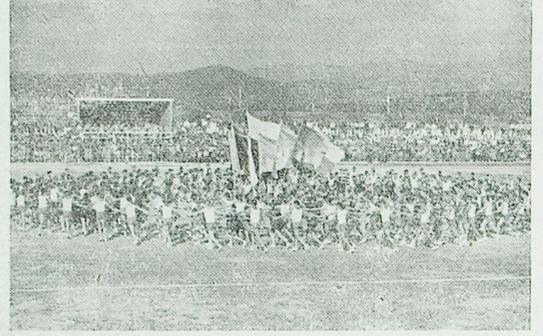
Po se zraven prikrade mlad pobalin. Začel je živalce božati, nato je segel v žep in ji pomohl bombom: »Osladi si žejno ptičica, saj je ta voda, kjer si živela, tako slana!« In meritne, da je bilo te ljudi lahko prepričati, da ne mara rakovica bombonov? O, ne! Žival pa je vztrajno odbijala kruh, salamo, pecivo in ne vem še, kar vse so ji ti pionirji v Jesenic nudili. Zelela je le vode. To je otrokom povedala tudi njihova uiteljica. Šele tedaj so se prepričali, da morske živali ne morejo živeti brez vode. Kesali so se svojega dejanja in slavnostno spustili rakovico spet v morje.

To je le nekaj skizic, ki smo jih povzeli iz življenja zletnikov. Morda je marsikdo doživel te dni bivanja na naši obali še kaj bolj zanimivega. Žal pa vsega nismo mogli videti. Toda tistočevem in tisočnem bodo ostala ta doživljanja v trajnem spominu. Naš mladi rod, poln življenjskega zaleta, je doživljal prijetne dni veselja, sproščenosti in zadovoljstva v najlepših predelih naše domovine.

Gildo Baruca

Kuharji pripravljajo okusno kosilo

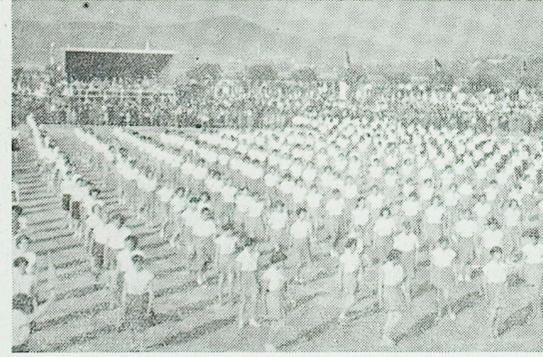
Prvo točko sporeda — pozdrav — so telovadci zaključili s kolom.

pustiti mesto soncu in jasni. Zrak je bil v nedeljo jutraj čist in umit. Ko je še sonce dalo občutiti svojo svežo toploto, je bilo navdušenja na visku.

Na nekdanji železniški postaji v Škocijanu sta prihajajoče pozdravljala dva slavoloka z napisi: »Živel maršal Tito!« in drugi, ki je v burmanskem jeziku in z burmansko pisavo izražal pozdrav in dobrodoščilo predsedniku burmanske vlade U Nuju, katerega je ta najzpadnejši del naše domovine radostno pričakoval.

MESTO NA KOLESIH

Na bivših solinah, kjer so parkirali avtomobili, so od ure do ure rastle tvorimi avtomobilov in avtobusov. Tu je čez noč zrastle mesto na kolesih, ki je šlo več tisoč ljudje. Videli smo pionirje in pionirke, ki so ob prihodu avtomobilov poskakali na tla in začeli iskati med travo. Ko smo vprašali, kaj delajo, so odgovorili: »Hišice morskih polžev in školjk iščemo«. Manjši skupini smo sledili do morja. Tu so se sezuli, zavrhali hlače čez kolena in poskakali na prod, pokrit z zelenimi algami. Enega izmed njih je morje tako prevzelo, da je več kot četrt ure stal v vodi in kot zamaknjen opazoval valove, ki so se mu zatevali

Štiriurni delavnik

Skrajšani delovni čas bi izkoristile zlasti žene, toda tudi invalidi in mlajši upokojeanci

O možnosti štiriurnega delavnika govorijo in razpravljajo žene že nekaj let. Zdaj je ta problem ponovno na dnevnem redu, ker je stvar dozorela in je o njej razpravljala tudi Komisija za delo med ženami pri Socialistični zvezi delovnega ljudstva Jugoslavije na svojem zadnjem zasedanju v Beogradu.

Enakopravnost žena je stvar njenega polnega in enakopravnega udejstvovanja v vsem družbenem življenju države. Pri nas ženi ustava zagotavlja enakopravnost, zato se naša žena tudi udejstvuje na mnogih področjih, ki so ji bila pred vojno nedostopna. Vedno večje število žena je vključenih v proizvodnjo, v družbeno in javno življenje. Gledano v celoti, to je pozitivna bilanca našega družbenega razvoja, kajti velik odstotek žena soustvarja naš narodni dohodek, soodloča in se uči pri ureditvi načrtov svojih podjetij, ustanov itd. Žena ni več zaprta med štirimi zidovi, njeno duševno obzorje se širi in ona je aktiven faktor, s katerim družba računa.

Vemo tudi, da razvoj socializma, kakor tudi sam razvoj proizvodnih sil zahtevata vedno številnejše vključevanje delovne sile (tudi ženske) v proizvodnjo. To tudi utruje ženo enakopravnost, obenem pa pomeni, da naj bi žena delala izven svojega doma še na kakem določnem področju. To je tudi v ženinem interesu, to je njena bodočnost.

Toda vsaka žena mora preživeti obdobje, ko je njeno delo oteženo. To je čas, ko ima majhne otroke, številno družino ali pa je boleha. Takrat je zaposlitev zanjo velik problem. Takrat žena navadno ne pojmuje več zaposlitve kot izraz svoje enakopravnosti, temveč kvečjemu kot materialno nujnost in breme. Ko so bile mlade, so šle delat, ker so si želele boljše in kulturnejše življenje, željo po šolanju in izobraževanju. Tudi starši so hoteli, da bi bile hčerke v življenju samostojne, ker je to bilo vprašanje njihovega boljšega in lažjega položaja v družbi, skratka to je bilo rešeno življenjsko vprašanje. Zdaj pa je prišla družina, otroci, morda tudi bolezen. Toda poleg teh vezi žena še vedno čuti tudi tiste, ki jo vežejo z njenim prejšnjim delovnim kolektivom, z njenim poklicnim delom. Kako naj skladi vse svoje obveznosti in stremiljenja? Nujno je, da začne eno teh obveznosti čutiti kot neprijetno breme in ga zanemarjati. Razen čisto gospodinskih skrbi, ki tazejo ženo med delom, je vprašanje, kaj delajo otroci: vzgoja, prehrana, navade, učenje itd. Pri nas še nimamo toliko otroških ustanov, kolikor bi jih rabili za zaposlene matere. In tudi kolikor jih imamo, je čas, ko so odprte, pogosto različne od ženinega delovnega urnika.

Zdaj pride na vrsto vprašanje štiriurnega delavnika.

Materinstvo izpolnjuje v življenju žene 10 do 20 let njenega življenja. Vsaka žena mora zase rešiti vprašanje, kako bo združila materinstvo s poklicem. Toda če gledamo ženo kot delovnega človeka, vidimo, da je v njenem življenju tudi doba pred materinstvom in tista po njem, ko otroci dorastejo in mati z dnevnimi skrbmi in z otroki ni več toliko zaposlena. To je čas, ko žena lahko delovno zmogljivost posveti poklicu.

Za matere, po katerih otroci zahtevajo zase večino njenega časa, moramo najti možnost skrajšanega delavnika in jim tako omogočiti zaposlitev.

Ze pred dvema leti in lansko leto so po naših delovnih kolektivih sprovajali anketo, katere namen je bil pokazati, ali bi žene bile zadovoljne s štiriurnim delovnim časom. Tako zaposlene žene bi prejemale polovico plače, polovico tako prebita doba bi se jim štelo v delovni staž za pokojnino ter bi imele pravico do polovičnega bolniškega zavarovanja in polovičnih otroških doklad, v kolikor seveda ni zaposlen mož, ki prejema otroške doklade in po katerem je žena socialno zavarovana.

Rezultat te ankete pa je bil negativen. Zagovorniki skrajšanega delavnika so se nekoliko ustrašili, potem pa so raziskali vzroke. Dognali so zanimiva dejstva, ki so pojasnila, zakaj so žene negativno odgovarjale. Tudi vprašanja niso bila dobro pripravljena, niti dovolj pojasnjena. Žene so razumele anketo tako, da hočejo za vse njih, mlade in stare, z otroki ali brez, uvesti skrajšani delovni čas in večina je izjavila, da je proti. Predstavljale so si to tudi tako, da je to pač nek ukrep, katerega posledica bo, da bodo izgubile delovno mesto in s tem še položaj v družbi in ne na zadnjem mestu zaslužek. Če bi pa tudi delale, bi za skrajšani delovni čas prejemale tudi manjšo plačo, kar so, razumljivo, odklonile zlasti žene brez otrok in dekleta, ki jih ne ovira gospodinsko delo doma. Komisija za delo med ženami je dalje ugotovila, da je bila anketa nepopolna, ker je zajela le žene v delovnem odnosu. Delajo pa tiste žene, ki so svoje razmere kakorkoli uredile, da jim ne zavirajo poklicnega udejstvovanja. Torej potrebe po skrajšanem urniku ni toliko med delovnimi ženami, temveč predvsem med tistimi, ki so začasno opustile poklicno delo zaradi preza-polenosti v gospodinjstvu in zaradi vzgoje majhnih otrok. Večina teh žena ni zadovoljna s svojim položajem, ker jim je samo delo doma preozko in jim prekinitev delovnega razmerja ne pomeni samo gmotnega poslabšanja, ampak tudi prekinitev delovnega razmerja in zasto-

v poklicnem izobraževanju in napredovanju. Takim ženam bi verjetno štiriurna zaposlitev odgovarjala in bi jo z veseljem pozdravile. Skrajšanega delavnika pa bi se razen takih žena s pridom lahko posluževale tudi invalidi in mlajši upokojeanci.

V začetku letošnjega leta so v neki zagrebški trikotni tovarni izvedli zanimiv poizkus štiriurnega dela z 62 delavkami. Skupno zvišanje produktivnosti dela je bila za 6%, kljub temu da je pri ženah s tremi ali več otroki padla produktivnost za 9%. V poznejših razgovorih je komisija zvedela, da so tudi te delavke bile vzemirjene zaradi novotarije, ki bi lahko pripeljala do tega, da bi izgubile zaposlitev ali bi se zmanjšal zaslužek ter so se zato »trudile«, da ne bi dale preveč dobrih rezultatov. Razen tega so te poskuse nekatere delavke razumele kot nekak poldopust in so, zlasti tiste s številno družino, v tem času opravile veliko zaostalega domačega dela, pospravljanje in podobno. Na delo so zato prihajale že utrujene, kar je vsekakor vplivalo na produktivnost.

Marsikatera mati bi rada ostala na svojem delovnem mestu, ko bi ji prikazali, da je to v njeno korist. Čeprav bo zaslužek le polovičen, bodo izdatki manjši. Če dela le štiri ure, ji verjetno ne bo treba plačevati za otroka v raznih ustanovah, kjer mora sicer biti, laže bo našla nekoga, ki bo na otroka pazil ali pa ga bo lahko dala v otroški vrtec.

Prav tako je z ženami, ki so bolehe ter težko zdržijo sedem ali osemurni delavnik. Marsikatera med njimi je tudi tako slabega zdravja, da bi imela pravico do pokojnine, toda težko ji je ločiti se od dela, ki je sestavni del njenega življenja. Srečne pa bi bile, če bi jim bil omogočen skrajšan delovni čas, kajti njihovo zdravje in navezanost na delo bi prišla na svoj račun.

To je stališče žena. Drugo vprašanje pa je, ali imamo taka delovna mesta, kjer se delovna moč lahko menja brez škode vsake štiri ure. To vprašanje bodo morali rešiti delodajalci, delovni kolektivi naših podjetij in ustanov. Če vzamemo v poštev efekt dela, potem je že znano in dokazano dejstvo, da dva delavca, ki delata po štiri ure, dasta večji efekt dela kot en delavec, ki dela osem ur. S tem dejstvom lahko vsi računajo. Z vprašanjem delovnih mest samih pa se ni menda do zdaj še nihče resno ukvarjal. Vsaj nikjer ni o tem kakih podatkov. Toda prav gotovo bi tudi razni kolektivi v svojih podjetjih, če bi se za to podrobno pozanimali, našli de-

Črte in pike je prinesla letošnja poletna moda. Nekaj modelov takih oblek ste lahko videli že v prejšnjih številkah. Danes se tri preproste in mladostne obleke iz poletnega pralnega blaga.

lovna mesta, kjer bi to lahko izvedli ne samo brez škode za delo kot tako, ampak bi bil efekt dela lahko celo večji.

V industriji sami je skrajšani delovni čas bolj redek pojav. Poslužujejo pa se ga že industrijsko višje razvite države: v socialnih službah, v trgovini ob dnevih in urah, ko se poveča naval kupcev, ob različnih prilikah v gostinstvu, v administrativnem delu družbenih in javnih organizacij, v računovodstvu, kjer ni potrebno več kot 3 do 4 ure dnevnega dela, v zdravstveni, javni in privatni službi, v kinematografiji, gledališčih in advokatskih pisarnah, v knjižnicah, muzejih in podobno. Nekaj tega je tudi že pri nas, še veliko več pa bi bilo izvedljivega. Pri industriji bi prišla mogoče v poštev v času največjega obratovanja druga oziroma tretja smena po 3 do 4 ure.

V anketi, o kateri smo govorili v

začetku, je odgovorilo tudi precej delovnih žena, ki bi jim skrajšani delavnik bolj odgovarjal. Tudi če bi bilo število žena, ki bi izkoristile ugodnost skrajšanega delovnega časa, v začetku bolj pičlo, bi bil to vseeno uspeh. Ščasoma bodo žene računale, tuhtale in kombinirale in število tistih, ki bodo spregledale, bo vedno večje.

Morda bi na koncu omenili tudi vprašanje nezaposlenosti ženske delovne sile. Kakor vemo, so številke posredovalnic za delo v tej postavki precej visoke. Morda pa bi bila tudi to neka rešitev. Veliko sedaj nezaposlenih žena bi prišlo do take štiriurne zaposlitve in nekaj bremen bi padlo z ramen naših socialnih ustanov.

To so vprašanja, ki jih postavljajo in rešujejo žene in komisije za delo med ženami. Naši merodajni forumi jih bodo proučili in prav gotovo tudi rešili.

Drobni nasveti

Občutiljive nylon nogavice shranimo v vrečkah, ki jih naredimo takole: iz pisanega blaga sešijemo več vrečk, ki naj bodo 16 cm dolge in 12 cm globokke. Po dve in dve vrečki sešijemo ob zgornjem robu. Na sredino vseh teh združenih robov prišijemo obroček ter skozenj prevlečemo vrvice, s katero se bodo vrečke zapirale.

*

Samo po sebi se nam zdi razumljivo, da je treba čevlje čistiti, saj

Naša kuhinja

SPOMLADANSKA JUHA

Sopek zenelega peteršilja, krebuljnice, rmana, kislice, kopriv, vršček žajblja, malo janeža, pehtrana, nekaj listov zelene. 2 žlici masti ali surovega masla. 1 žlica moke, 1 rumenjak, 1½ litra zelenjavne zavretice ali mleka in sol.

Vsa zelišča preberemo, operemo in sesekljamo ter jih stresemo na svetlo prežganje, ki ga zalijemo z zelenjavno zavretico ali mlekom. Ko je juha pol ure vrela in smo jo osolili, jo vlijemo v jušnik, v katerem stepemo rumenjak ali tudi celo jajce.

PLJUCNI HASE

1 kg pljuč, ½ kg svinjskega mesa, malo korenja, peteršilja, zelene, 5 žgk masti, 8 dkg čebule, 6 žgk drobtin, 1 jajce, sol, poper, majaron, limonina lupina (zelo malo).

Pljuča osnažimo, zrežemo na večje kose, kuhano z zelenjavo, da so mehka. Hladne zmeljemo, dodamo na masti cvrto čebulo in drobtine, začimbe, jajce. Sekanico dobro premešamo, damo na pomashen pekač, pečemo 1 uro. Pečeno sekanico razrežemo na kose in serviramo s kako prikusko.

zapravšeno usnje kmalu raspoka, ker ne more dihati. Usnje potrebuje tudi hrano, ki mu jo dajemo v obliki kreme za čevlje. Isto pa je z drugimi usnjenimi izdelki, za katere prav radi pozabimo, da je treba tudi zanje skrbeti. Gotovo imamo doma usnjene aktovke, kovčke, torbice, morda tudi kak usnjen plašč. Ne zadržujte, da te predmete le očistimo prahu, sicer pa nanje pozabimo, čeprav so izpostavljeni soncu in dežju. Zato je usnje postalo grobo, guba se in počasi začne pokati. To bomo preprečili, če ga bomo od časa do časa namazali s kako kremo za usnje in ga hranili na zračnem in suhem prostoru.

*

Če stanujemo v stari hiši z majhnimi okni, moramo posebno pozornost posvetiti zavesam. Uredile jih bomo tako, da ne bodo pokrivalo samo robov oken, pač pa bodo segale tudi precej čez obe steni. Tako bo okno na videz večje.

*

Ko stepate beljak v sneg, dodajte ščepec soli in nekaj kapljic limonovega soka. Stepajte ves čas samo v eno smer.

*

Včasih moramo očistiti tudi likalnik. To storimo s soljo in voskom, nakar likalnik zdrgnemo z mehko volneno krpo.

*

Majhno sobo povečamo tudi s pravilno namestitvijo razsvetljave. Luč naj ne bo v sredini sobe, temveč razsvetljujemo kote. Predvsem tisti kot, kjer je kavč ali pa delovna miza.

*

Ko krtačite obleke, ali se spomnite tudi robov in šivov? Le poglejte koliko prahu in umazanije se je tam nabralo. Prah in nitke, ki se počasi naberejo za šivi, se združijo v svaljke, ki drgnejo ob tkanino in jo počasi tanjšajo. Zato jih moramo temeljito očistiti.

ZDRAVNIŠKI KOTIČEK

Krči pri otrocih

Pri nekaterih otrocih v drugem ali tretjem letu starosti se pogosto pojavijo krči. Ti napadi navdajajo starše teh otrok s strahom in nemirnostjo.

Napadi krčev imajo več vzrokov. Najpogostejši vzrok je zvišana telesna temperatura, ki je posledica kakšnega obolenja.

Napad pride naglo. Otrokov pogled ostekleni, zatem pa nekaj časa obrača oči, dokler se le-te ne ustavijo na levi ali desni strani očesne dupline. Izpod gornje veke je videti samo beločnico. Hkrati se mišice na obrazu krčijo, kotički ustnice pa se kdaj pa kdaj razpo- tegnejo proti ušesom. Zgornja ustnica je povlečena navzgor, spodnja čeljust škrjplje ali pa nastane krč v čeljusti, ki privede do škrtnja z zobmi. Glava visi nazaj, prsti so zvit in skrčeni v pest. Zatem gornji in spodnji udje otrde. Prsni koš je tog. Med napadom je otrok v nezavesti in neobčutljiv za zunanje dražljaje. Sprva prebledi, zatem pa posinjti. Često pride med napadom nehoti do male ali velike potrebe. Čez nekaj minut krči uplahnejo, otrok postane zaspan in malo drhti.

Med takšnimi napadi otrok je družina preplašena in zmedena.

Običajno prihite sosedje in svetujejo najrazličnejše stvari. Pohite pa tudi po zdravniku, ki običajno pride, kadar je napad že minil. Zato je potrebno, da mati ve, kaj mora ukreniti v primeru napada.

Otroka je treba položiti v posteljico tako, da leži na strani, da ne bi slina in pena zašli v sapnik, marveč da lahko stečeta iz ust. Otroku je treba odpeti obleko in mu položiti mokro krpo na glavo ali okoli srca. Če napad dlje traja, je treba nalahno masirati področje srca. Če otrok ni opravil velike potrebe, mu je treba v danko vbrizgati en do dva del mlačne vode. Nadaljnje ravnanje in zdravljenje bo določil zdravnik.

Razen teh napadov pri zvišani telesni temperaturi poznamo še druge napade: krče hlipanja. Napad je podoben prvemu. Otroku hitreje diha, zatem pa ne vdihuje več, izgubi zavest. Čez nekaj trenutkov se sponi osveta.

Taki napadi se pojavljajo pri togotnih in trmastih otrocih. Napad sledi izbruhu jeze ali hudemu razburjenju.

Obe vrsti krčev sta skoraj vselej brez slehernih trenutnih ali kasnejših posledic; lahko pa se ponove, če otroka primerno ne zdravimo.

Za izlete in za plažo

Potreba po kulturno-prosvetnem izpopolnjevanju v občini Gračišče

Nedvomno je, da človek teži le tja, kjer je zanj največ duševnega izpopolnjevanja, zabave ter prijetnega zadovoljstva. Nič več kot vse to bi potrebovali v občini Gračišče.

Če se vprašamo, kjer naj se človek duševno, moralno, gospodarsko in politično izpopolnjuje, bomo kaj kmalu dobili odgovor: »Tam, kjer so knjige, tam, kjer so ustanovljena KUD Partizan in Svoboda, v krožkih itd. Ali imamo v Gračišču možnost razviti te panoge duševnega in telesnega izpopolnjevanja? Da, imamo jih.

Nekoč dobro delujoči pevski zbor iz Kubeda bi lahko številno povečali in ga zbudili iz zamrznega spanja. Občinska knjižnica bi lahko dobila lep in zato primeren prostor v novi šoli. Mladina iz bližnjih vasi, ki je tako žalostno raztresena po vaseh, bi se lahko vključila v razne krožke in izobraževalne tečaje. Mladinski aktiv iz Kubeda bi dal novo pobudo ostalim mladincem, da bi se vključili v rokometni (odbojkarški) krožek, pri katerem so že mladinci delavni. Za svojo delavnost imajo že nekaj odlikovanj in priznanj. Nekateri bi se vključili v dramske, drugi v čitalne ali šahovske krožke. Dekleta bi lahko poleg tečaja RK obiskovale še gospodinjski tečaj.

Za lep vzgled nam je lahko KUD »Istra« iz Trušk. Tako skromne okoliške vasice, preprosta kmečka mladina, ki spada v to društvo, lahko počemo, da je že pokazala svojo voljo, marljivost in požrtvovalnost pri učenju in delu v društvu. Naštudirali so igro »Stari grehi«, s katero so gostovali v Gračišču in želi prav lepe uspehe. Tudi pri nas bi lahko

ustanovili podobno društvo. Nova telovadnica bi v bodoče lahko služila dvorani, kjer bi prirejali razne igre, pevske zборе in gledali poučne filme, ki jih tako pogrešamo, čeprav imamo zasilni prostor.

Občinski ljudski odbor bi si ne belil glave ob bližajočih se državnih praznikih, kako bo organiziral praznik in s čim se bo prikazal pred množico. Vprašanje praznovanja bi bilo rešeno. Pa ne samo to: mladina bi dobila tisto zadoščenje ob izpopolnjevanju v krožkih, ki bi jih bodrilo, jim dajalo večjih moči, poguma in ponosa, da so tudi oni sposobni in vredni člani naše družbe. Toda to vprašanje ne bo rešeno vse dotlej, dokler ne bodo oblasti poslale v ta predel usposobljenih kadrov. Le ti

bodo znali poživeti, organizirati in voditi mladino v lepšo bodočnost — k izpopolnjevanju. Mladina bo tako prišla v roke moralnih ljudi, ki jih bodo znali voditi in odvracati od alkoholizma, ki je zaenkrat edini faktor zabave.

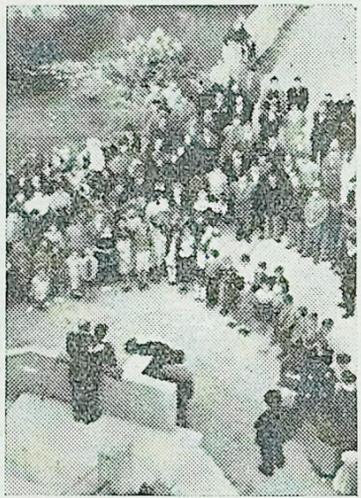
Z različnimi kulturno-prosvetnimi nastopi se bo mladina približala ostalim mladincem, ki so v tem pogledu veliko napredovali.

Orati bo treba ledino, toda z dobro voljo, vztrajnostjo in požrtvovalnostjo bo napredek. Aktivni bodo pričeli z nastopi in prikazali svoj trud vsem, ki še niso v njihovih vrstah. Tudi oni se jim bodo pridružili. Njihove uspehe bodo spremljala številna srca pionirjev in cicibanov, ki bodo hoteli tudi postati člani društva in žveti v njihovi sredi. Ves trud po poplačan le z ljubeznijo do ljudi, ki jim družba pripravlja lepšo in srečnejšo bodočnost v socialistični domovini.

Milan Gojak

Prekop borcev v Premu

V okviru občinskega praznika in desetletnice osvoboditve, je občinski odbor Zveze borcev skupno s SZDL izvršil prekop petih borcev, ki so padli 6. in 7. maja 1945. Ime-

Tovariš Grahor govori ob odprtem grobu

na vseh petih so neznana, ve se le, da so pripadali IV. muslimanski brigadi, in da so bili nekje iz Bosne. Sprevod s posmrtnimi ostanki je odšel izpred sedeža občinskega ljudskega odbora Prem.

V sprevodu je bilo nad 350 vaščanov Zveze borcev občine Prem, LMS in SZDL so nosili številne vence in šopke rož. Ob odprtem grobu je v spregovoril predsednik občinskega odbora Zveze borcev tovariš Grahor, ki je posebno poudaril herojsko borbo brigade, kateri so pripadali neznani borci. Moški pevski zbor iz Ilirske Bistrice je zapel žalostinki.

Občinski praznik pa so proglasili v spomin na požig vasi Ratečevo brdo, Kilovčce, Dolnjo in Gornjo Bitnjo in še druge v okolici

Ilirske Bistrice pred 13. leti. Takrat so fašisti udri v te vasi, ker partizanom, ki so bili v teh krajih niso mogli do živga. Znesli so se nad civilnim prebivalstvom in ustrelili 28 talcev.

Predvojaški tabor v Lipici

V zeleni kraški Lipici je že mesec dni zelo živahno. Okrog 300 mladincev, vojaških obveznikov iz vseh občin sežanskega okraja se tu praktično in teoretično seznanja s spretnostjo in znanjem, ki je potrebno bodočim pripadnikom ljudske armade. Svet za kulturo in prosveto okrajnega ljudskega odbora je v sporazumu z okrajnimi vojaškimi oblastmi in Zvezo borcev organiziral letos predvojaške vaje v Lipici, ki je glede na razpoložljive prostore in prikladen teren najbolj primerna.

Mlade vojaške obveznike je potrebno čim bolj približati resničnemu vojaškemu življenju. Zato so jih nastanili v objektih, ki spadajo v sklop kobilarne in njene uprave, kjer imajo tudi lastno kuhinjo. Vsak dan dopoldne so predavanja iz vojaške stroke ter razprave o politiki, zdravstvu in o kulturi. Šola je ob lepem vremenu na prostem, ob dežju pa v za-

Idrija

Idrijski radiomaterji se bodo spomnili velikega izumitelja Nikole Tesle. V počastitev njegovega rojstnega dneva bodo priredili v juliju razstavo svojih izdelkov. Na razstavi bodo prikazali razvoj radio-tehnike na splošno in tudi delovanje žične in brezžične veze med narodnoosvobodilno borbo.

Radio-klub v Idriji šteje 30 članov in je v zadnjem času dosegel znatne uspehe. Člani so uredili delavnico za praktično delo, pretekli mesec pa so imeli tečaj za radio-amaterje. Vd-

Otalež na Cerkljanskem

Obisk v Otaležu in sosednjih vaseh me je res presenetil. Po drami »Pot do zločina«, ki jo je uprizorila dramska skupina KUD iz Lazca, je nastopil novoustanovljeni domači kvintet. Zaigral je kar dobro, in ker ga nisem poznal, sem se pozanimal za njegovo delo.

Proti koncu lanskega leta je Grudnov Ludvik začel učiti mladega Stefana violino. Fantu je šlo dobro in je kmalu dobil veselje, kasneje pa kar pravo strast do igranja. Razumljivo, saj je imel dobrega učitelja. Na njegovo pobudo sta začela z učenjem še Janko in Janez. Ludvik jima je kot ljubitelj raznih godbenih instrumentov naučil vse svoje znanje. V začetku so vadili dvakrat, nato trikrat in celo štirikrat tedensko. Čeprav zmučeni od dela, so radi žrtvovali del zaslužnega počitka. Kmalu so za silo obvladali note. Takrat sem jim pridružil še Franc in novi kvintet je z Ludvikom na čelu napredoval iz dneva v dan.

Prvič so se javnosti predstavili pred mikrofonom radia Koper konec maja. Ze naslednjo nedeljo so želi veliko priznanja od ljudi. Nekateri so tako majhni, da jih veliki instrumenti skoro skrijejo. Lah-

ko so vaščani zadovoljni in ponosni, ker imajo v svoji sredi tako mladino.

Pod vodstvom tovariša Mohorja deluje v Otaležu tudi glasbena šola, ki je že dosegla vidne uspehe. V šolo je vpisanih več mladincev in mladink, ki redno obiskujejo vaje. Čeprav so zadnje čase nakupili precej muzikali, jim le-tih še vedno primanjkuje. Nekateri prosvetni delavci iz Idrije so predlagali, da bi se tej šoli priključili tudi Ludvikovi učenci iz Pluženj. Tako bodo imeli še večje možnosti razvoja.

Ne smem pozabiti na pevski zbor, ki je menda najboljši v cerkljanskem okolišu. Kulturno-prosvetno društvo bo moralo poskrbeti za novega pevovodjo. Sedemdesetletni Mohor, ki že od svojega petnajstega leta vodi razna pevska društva, ne bo več dolgo kos zahtevni nalogi. Upamo, da bo glasbena šola vzgojila med mladimi obiskovalci ne samo enega, temveč več takih ljudi, ki bodo sposobni prevzeti vodstvo pevskega zbora.

To je nekaka slika kulturno-prosvetnega in glasbenega življenja v Otaležu, Lazcu, Plužnjah, Jaznah in Grapi. Upamo, da bo mladina teh vasi še čvrsteje prišla za delo in se v še večjem številu vpisala v glasbeno šolo, pevske zборе in dramske skupine. Svojo podporo pa naj bi dale razne organizacije in ustanove.

Po vaseh je veliko nadarjene mladine, treba jo je samo poiskati in ji nuditi pomoč. Ta mladina nam bo kasneje hvaležna, če jo bomo v njenem iskanju znanja podprli. Ne smemo kloniti pred prvimi neuspehi, kot niso klonili mladi člani vaškega kvinteta. Vsem nam bo v zadoščenje, ko ne bomo več slišali tistega neprijetnega godrnjanja, da so včasih znali lepše zapeti kot danes.

S. P.

Podbela

V Podbeli na Breginjskem so popravili poldrugi kilometer ceste proti Borjani. Cesto so utrdili s kamnjem, ki so ga porabili okrog 100 kubičnih metrov. Tako tlakovano cesto so posuli z gramozom, ki so ga pripravili 300 kubičnih metrov. Pri tem delu so vaščani opravili 800 prostovoljnih ur, kar je za tako majhno vas veliko.

Za popravilo šole so porabili nad 370.000 din. S tem denarjem so obnovovali streho, prepleskali notranje prostore, uredili igrišče in ga ogradili z žično ograjo.

Čeprav leži vas globoko v dolini ob Nadiži, še nima dobre pitne vode. Ljudje uporabljajo površinsko vodo in je že večkrat prišlo do epidemij. Občinski odbor v Breginju je sklenil, da bodo Podbelčanom zgradili vodovod. Onstran Nadiže so dobili izvir dobre pitne vode, ki ga bodo izkoristili. Za gradnjo vodovoda bodo porabili okrog 5 milijonov dinarjev. Tudi pri tem delu bodo vaščani pridno pomagali s prostovoljnimi delom. Prav bi bilo, če bi v vasi uredili tudi kanalizacijo. —td—

Toda kdaj neki je kdo še videl onega Palomov, da bi se podvrigel samovoljnosti gospodarjev? Od nekodaj so živeli svobodni, v popolni neodvisnosti, kakor se spodobi vsakemu človeku, ki je vreden spoštovanja. Jezero ali zrak sta jim dajala hrano. Niso imeli drugega gospodarja razen kralja ali onega Francoza, poveljnika Valencie; bili pa so silno daljni gospodarji, ki niso bili v ničemer nadležni in ki so jih končno pač lahko prenašali že zaradi njihove veličine.

Da bi pa bil eden izmed njegovih sinov najemnik elegantne žene iz mesta... Ne... In vsa leta, da bi ji moral nositi del svojih dobičkov v gotovem denarju?... Ne in ne!...

Napravljal se je, da pogleda v Valencio, da prekliče sklenjeno pogodbo z onjo gospo... Dokler bi v jezeru še kaj ujeli, kar bi služilo kot hrana, pa čeprav bi bile to žabe, noben Palomov ne bo sluga!

Toda presenečenje ni bilo majhno, ko se mu je sin odločno protivil. Dobro je bil razmislil, preden je sprejel tako zavezo in ne bi prekladal, kajti ko je pomislil na svojo ženo in na otroka, se je čutil drugega. Kaj pa so dostlej bili? Ubogi raztrganci na jezeru, ki so kot divji živeli v tisti borni koči, in jim je bila edina hrana meso iz kanalov. Če pa so v redkem primeru le ubili črno lisico, so se morali potem skrivati kot razbojniki, ko se je kje pojavila kaka straža. Bili so lovci parazitov, meso so jedli samo takrat, ko so jim tuji puščali ostanke zalog, ki so jih prinašali iz mesta. Ali je bilo prav treba, da so tako klavrno življenje nujno prenašali z očeta na sina, kot bi bili res vsi pripadniki albuferškega blaha? Ali je bilo zapovedano, da bi kdo smel imeti drugih želja, razen onih, ki jih ima krastaca, ki se počuti srečna v laguni, ker lahko lovi žuželke na površini vode?

Nikoli več! Ni hotel, da bi njegova družina nadaljevala s takim življenjem. Delati bodo, da, toda ne samo za hrano, marveč tudi za prihranek. Pridelovanje riža je bilo izredno dobičkanosno: dela je bilo sorazmerno malo, dobički pa znatni. Prava milost! V juniju so začeli s setvijo in jeseni so želi. Vmes malo gnojenja in še nekaj brkljanja: vsega skupaj trije meseci.

Po žetvi je njive zalila voda jezera, ki je naraščalo z zimskim deževjem. Tako niso mogli ničesar več delati do naslednjega leta. Dobičke so spravili in se naslednjih devet mesecev preživljali z lovom odkrito in naskrivaj. Kaj bi mogli še več zahtevati?

Ded pa je bil vedno ubog in šel na večer življenja, polnega napornega dela, si je bil komaj komaj postavil tisto kočvo, vso črno od dima. Njegov oče, do katerega je čutil globoko spoštovanje, si ni mogel prihraniti za starost niti koščka kruha. On sam pa je želel samo to, da ga puste delati po svoji plavi in prav gotovo bo njegov sin Tonet postal bogataš, obdelovalec nepreglednih površin. Tam, kjer zdaj sčoji slamnata kočva, bo jutri dvignil najlepšo hišo v Palmaru. Ni bilo prav, da se je oče jezil, ker so sinovi obdelovali zemljo. Bolje je bilo biti kmet, kot pa vozariti po jezeru lačen in stalno izpostavljen strelom straž v Dehesi.

Ves bled od jeze je Paloma poslušal sinovo razlago in gledal nepremično v veslo, ki je zdrsnilo ob zidu, zakaj roke so ga srbele, tako ga je imelo, da bi mu to veslo razbil na glavi. Ob drugi priliki bi ob podobnem uporu to tudi storil, meneč, da ima vso pravico.

Toda ob pogledu na nevesto, ki je nosila na rokah otroka, so mu jele moči poiemati: tisti dve bitji sta dvigali njegovega sina in ga postavljali v njegovo višino: tudi sin je bil oče.

Tedaj se je prepračil, da Tono ni več otrok in zadet od njegovega pogleda, je ponižno sklonil glavo.

Toda hotel je izliti svojo jezo in ker ni mogel sina kaznovati, je tresoč se od jeze rekel:

— Prav!... Vsak zase, Bog za vse!... Jaz na jezero, ti k zemlji. Leta mi ne dopuščajo, da bi spal v čolnu, ker me muči revmatizem... živeli bomo skupaj pod isto streho, ker

drugeče ne moremo storiti... toda, razen tega, vsak bo delal po svoje... kot bi se ne poznali...

— O, ko bi prvi Palomov dvignil glavo iz groba!... On, Suchetov čolnar!... ko bi moral gledati sramoto, v katero se pogreza njegova rodbina!

Tono je pustil očeta, da je delal po svoje. Prepričati starega čolnarja? Niti misliti ni bilo na kaj takega! Tako je stari živel v družini, a vedno sam. Edina vez je bil mali Tonet. Deček se je pogosto približal dedku, kot bi ga pritegoval njegov lonec.

— Na, revček, na!... — mu je ponujel ded, kot bi ga videl v najhujšem pomanjkanju.

Bil je ves srečen, ko je gledal vnuka, kako je obiral stegno črne liske.

Ko je včasih praznoval pojedino s svojimi starimi tovariši, je vedel s seboj tudi malega, a ni povedal tega ne Tonu ne snahi.

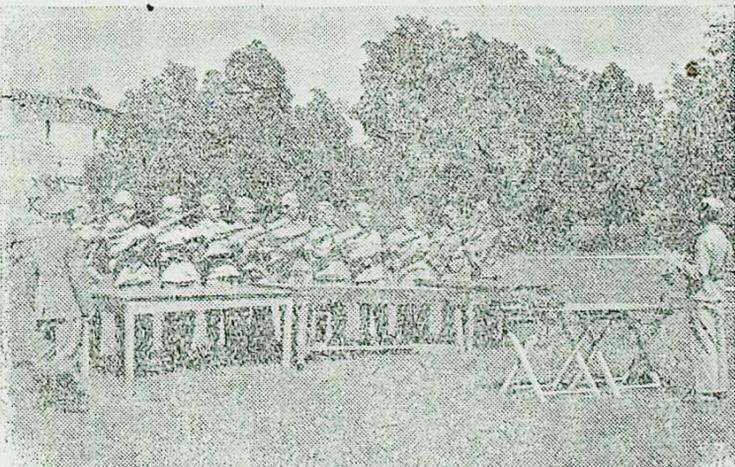
Včasih se je zgodilo, da je šel s prijateljem na zajce v Deheso, tedaj pa je bilo slavje nadvse zanimivo. Po takem lovu je Paloma spekel v gostilni divjad in se šopiril s svojimi lovskimi sposobnostmi ter trdil, da nihče od mladih ni bil sposoben za kaj takega.

Previdnejši čolnarji so pogosto namigovali na kazni in na spoštovanje oblasti, tedaj pa se je Paloma izprsil in odgovarjal:

— Straže?... Če pa so to sami potepuhi, ki nočejo slišati, da bi delali! Gospoda?... Gospodje so sami tatovi, ki bi radi vse zase!

Albufera je bila toliko njegova kolikor od vseh ribičev. Če bi bili v palači, bi bili kralji; če pa je Bog hotel, da so se rodili na bregovih jezera, je gotovo za tem tical vzrok! Vse ostalo ni bilo nič drugega kakor varanje, ki so si ga izmislili ljudje.

Ko je ostalo po večerji v kozarcih vina še za en prst, je Paloma občudoval vnuka, ki mu je zaspal na kolenih. Le-ta torok bi bil vreden sin Albuferi! Sam bo vzel na svoje rame vzgojo otroka, da bi tako preprečil, da se ne bi ponovilo očetovo nagnjenje.

Obvezniki predvojaške v zgoje pri vajah s puškami

Na Pivki izboljšujejo tudi perutninarstvo

Kmetijska zadruga Pivka je v zadnjem času dosegla velike uspehe po posameznih vejah svoje dejavnosti. Tako smo v zadnjem času že pisali o napredku živinoreje na Pivskem. Prav zasluga zadruga je, da se je stanje v živinoreji močno popravilo in da se enotna sivorjava pasma goveje živine uvaja na vsem področju — tudi med nečlani zadruga. Ljudje so že tudi sami videli, da je za tamkajšnje pogoje ta pasma res najbolj prikladna in so se zelo oprijeli. Pričakovati je, da bo sivorjava pasma goveda že v bližnji prihodnosti izpodrinila vse druge manjvredne pasme in mešanice.

Kmetijska zadruga pa ne skrbi samo za živinorejo, oziroma za vzrejo goveje živine, čeprav je to najrentabilnejša kmetijskogospodarska panoga pivškega področja. Vodstvo zadruga je uvidelo, da je precej donosna gospodarska veja, ki ima tudi vse pogoje za razvoj, vzreja male živine, predvsem kokošjereja. Perutninarstvo je bilo doslej prepuščeno bolj samemu sebi in so kmetje redili kokoši več ali manj le za svoje potrebe brez večjega gospodarskega namena. Perutnina je bila najrazličnejših vrst in že precej degenerirana, tako da ni bilo v splošnem položaju kmetijstva omembe vredni činitelj. Po oceni strokovnjakov pa je področje kaj primerno za rejo kokoši, zato je zadruga sklenila, da bo dvignila z različnimi ukrepi perutninarstvo na svojem področju.

Najvažnejša naloga je bila, osvežiti kri domačim kokošim in obenem uvesti čimbolj enotno pasmo, ki se bo najbolj obnesla. Na zadnjem obnem zboru je zadruga določila poseben fond za pospeševanje kokošjereja. K vzreji se je prijavilo veliko število članov. Zanje je zadruga doslej nabavila in jim razdelila že nad 1400 piščancev starejske pasme, ki je najbolj primerna tudi za pivško področje. Piščance so lepo sprejele in jih izpeljale domače koklice. Že prej so posamezniki nabavljali take piščance, imeli pa so veliko izpada zaradi pomanjklivega prevoza in podobnih nezdod, kar je letos zaradi množične nabave odpadlo in so izgube bile prav malenkostne. Kmečke gospodinjice, ki imajo malo perjad zdaj v oskrbi, se z njo zelo pohva-

lijo. Piščanci so bili za člane prav poceni, saj jim jih je zadruga odstopila po 30 din, — razliko, tudi pa 30 din in več, pa je plačala oziroma regresirala sama iz omenjenega fonda za pospeševanje perutninarstva. S tem je zadruga dokazala, da dejansko skrbi za napredek kmetijstva na svojem področju in s tem izpolnjuje svojo osnovno nalogo.

Zadruga je na predlog veterinarja sklenila tudi to, da bo potem, ko bodo piščanci odrasli, pokupila višek petelinov po terenu in jih odstopila drugim domačijam, ki zdaj niso nabavile piščancev. S tem bo tudi pri teh desetine primerna osvežitev krvi, kar je za začetek tudi nekaj. Vsekakor pa bo zadruga skušala v okviru svojih možnosti napraviti vse, da se bo perutninarstvo čimbolj okrepilo.

Nova Gorica

V torek so na zasedanju sveta za prosveto in socialno politiko v Novi Gorici razpravljali o potrebi ustanovitve poklicne posvetovalnice pri posredovalnicah za delo. Ugotovili so, da je v nekaterih poklicih občutno pomanjkanje mladega kadra. Vzrok temu je nenačrtno vključevanje mladine v razne poklice. Imenovali so devetčlansko komisijo, ki naj bi posvetovalnici pomagala proučevati možnosti zaposlitve delovne sile in svetovati mladini pri izbiri poklicev.

V vsem goriškem okraju je sedaj zaposlenih 12.700 ljudi. Po zaposlitvi pa sprašuje še okrog 1300 ljudi in to predvsem mladinke s podeželja, ki pri sedanjem delu niso polno zaposlene.

Važno vprašanje bo nadzidava bolnice za kostno tuberkulozo v Sempetru. To bolnico naj bi preuredili v splošno bolnico z vsemi oddelki, ki bi imela okrog 700 postelj. Ko bodo urejeni ti prostori, se bo sedanja bolnica preselila v Valdoltra, kjer tudi urejajo prostore.

Šmarje

Skromno a pristržno smo praznovali zaključek šolskega leta za osmi razred. Bil je to pomemben doživljaj, ki ne sme mimo nas, saj je letos prvih osem dijakov zaključilo nižjo srednjo šolo. Pred osmimi leti so stopili v prvi razred. Tovarišica Bevkova, ki je učila nekatere izmed njih, se jih rada spominja. »Bili so majhni, a pristržni« rada pove. Zdjaj so dokončali, eni z dobrimi, drugi z manj dobrimi uspehi. Pri vseh pa je občutiti, da jim je šola mnogo dala.

Solsko leto so formalno zaključili s poslovnim večerom, ki so ga pripravili dijaki sami. Razen učiteljev so povabili tudi predstavnike ljudske oblasti, in tako pokazali, da čutijo hvaležnost, ker jim

Na zletu ni bilo nesreč

Čeprav so organi za varstvo prometa pri Notranji upravi zabeležili v dnevih zleta »Partizana« v Kopru izredno visoko število prevoznih sredstev, tovornih in osebnih avtomobilov, avtobusov in motornih koles, s katerimi so se pripeljali zletniki in obiskovalci, se ni pripetila nobena nesreča na naših cestah. Zasluga za to gre predvsem skrbnim šoferjem, zlasti pa prometnim organom, ki so stalno bdeli nad vozili in jih pravilno usmerjali. Organizacija parkiranja je bila izredno dobra, tako da ni nihče izmed udeležencev bil v skrbeh, kje in kako bo našel vozilo, s katerim se je pripeljal. Povedati moramo še to, da razen domačih motornih vozil, je bilo v dnevih zleta v prometu na naših cestah nad petsto vozil iz raznih okrajev.

je omogočila obiskovanje šole. Večer je potekal v prijetnem razpoloženju. Na začetku so obdarili razrednika Evgena Batiča in upraviteljico Marto Trobec. Zahvalili so se tudi ostalim učiteljem in predstavnikom oblasti za skrb, ki so jo imeli zanje. Če kdaj, so bili ob tej priložnosti hvaležni za vse, kar so dobrega prejeli v šoli. Sami so potrdili, da se zavedajo, da so mnogo prejeli. Obljubili so, da bodo domovini vrnili s tem, da postanejo dobri in zvesti državljani.

M. B.

Uspela kulturna prireditev pri Sv. Antonu

V nedeljo je igralska družina prosvetnega društva »Svoboda« uprizorila Šiberjevo veseligr v treh dejanjih »Svoječlavček« v Špicerjevi prireditvi. Da je prireditev uspela, je potrdil aplavz in številna udeležba. Izbrila tega dela in interpretacija sta bili zelo posrečeni. K uspehu so razen režiserja, ki je v delo vložil veliko svojega režiserskega znanja in sposobnosti, pripomogli tudi igralci sami, ki so pokazali velike igralske sposobnosti. Najboljšo interpretacijo je pokazal Lado Krempelj kot gost, ki mu gre še zasluga, da je delo prišlo na oder. Nekaj dni pred premiero je v igralskem kolektivu prišlo do nesoglasja in je bilo treba zamenjati vlogo Toneta. To je s pravo igralsko nadarjenostjo rešil Krempelj sam. Do izraza je prišla sposobnost Rudija Gregoriča v vlogi hlapca Jožeta. Posrečeno nakazana je bila Nevenka Gregorič kot Polonica. Efekt so dosegli tudi Dušan Kavšek kot Potokar, Savino Jakomin kot Izak Kohn in Norma Križman kot dekla.

Premieri je prisostvoval predsednik Združenja društev v Kopru tov. Jernej Humar, ki je po predstavi izrekel pohvalo dramski skupini in režiserju Evgenju Frelju iz Kopra. Podčrtal je nadalje pomen in samo-

Ko je nekaj časa prav lepo kazalo z odkupom češenj zlasti na našem področju, kjer so jih plačevali tudi po razmeroma dovolj primernih cenah, je zdaj nenadoma nastal zastoj v odkupu. Ko je odpovedal izvoz, so se po skladiščih izvoznih podjetij nakopičile zaloge, ki jih je bilo treba nemudoma vreči na domači trg. Ker so jih skušali prodajati v sorazmerju z odkupnimi cenami za izvezno češnjo, je bil sadež zato doma primerno drag. Zadruga in odkupna podjetja so bila primorana znižati odkupne cene za vse češnje, vendar se tako niso mogla vseh ponujenih spraviti na domači trg. Tako je nastal položaj, da je pri zadrugah in odkupnih podjetjih češnje propadajo da pa jih na notranjem trgu ni.

Po nekaterih krajih so trgovska podjetja sama kriva, da ne gre v promet toliko češenj, kolikor bi jih ob pametni trgovski politiki lahko šlo. Tako je na Jesenicah, tako je tudi v Ljubljani in mnogih drugih večjih mestih. Trgovska podjetja na malo v Ljubljani so celo napadala koprsko podjetje »Fructus«, ker je na lastni stojnici prodajalo češnje po 28 din za kilogram in jih v enem dnevu ena sama prodajalka prodala nad 800 kg. Nekateri pa držijo cene celo nad 50 din, kar je vsekakor pretirano. Po zadnjem dogovoru bo odkupna cena za najboljšo češnjo na Goriškem in drugod 20 din za kilogram, zato ne bi smela češnja nikjer biti dra-

žja od 35 ali največ 40 din po kilogramu.

Ker je odpovedala tudi živilska industrija, ki letos zaradi nekurantnosti ne bo predelala omembe vrednih količin češenj, je edina rešitev problema v tem, da zadruga in odkupna podjetja skušajo po primerni ceni spraviti ta sicer iskani sadež na domači trg, v večja mesta in industrijska središča. Bilo je ugotovljeno, da je češnje v teh krajih še daleč premalo in bi jih lahko veliko več absorbirali. Potrošniki pa se po drugi strani pritožujejo, da so češnje še predrage, kar smo že sredi letine in bi bile lahko cenejše.

Pismo uredništvu

Begunje so lepa notranjska vas, katera je že od nekdaj poznana kot turistični kraj. Pod vasjo teče potok, ki je v poletnem času kaj primeren za kopanje. V vasi je sedež občine in kmetijska zadruga, ki ima dobro razvit lesni odsek. Precej ljudi iz vasi in okolice je zaposlenih na žagi in zabojarni. Kar se tiče dela in zaslужka, je še kar v redu, pogrešamo pa kulturnega razvedrila, zlasti kinopredstav. V gradnji je kinodvorana, ki jo preurejajo iz kulturnega doma, delo pa gre zelo počasi naprej.

Isto je z gostinstvom. Pred vojno smo imeli v vasi šest gostiln, sedaj pa obstaja samo ena priatna gostilna. Ljudje se pritožujejo glede potrežbe. V gostilni ne dobimo raznih brezalkoholnih pijač, pa tudi vino ni na dobrem glasu. Popoten človek ne dobi toplih jedil, čeprav je v vasi mesnica, ki ima vedno na razpolago dovolj svežega mesa. Zgodilo se je celo, da je prišla v vas neka komisija in naročila obed. Gostilničarka jim je istega pol ure pred obedom odpovedala. Tako ostajajo ljudje ob suhi hrani, če jo sploh do-

M. K.

Zaključni prizor igre »Svoječlavček«

Avto jo je povozil do smrti

Na poti iz Savudrije v Piran je v ponedeljek, 13. t. m. v jutranjih urah z avtom gostinskega podjetja v Savudriji povozil neprevidni šofer Maks Višne 79-letno Marijo Krast iz Pirana. Ponesrečenka je na mestu oblezala. Nesreča se je pripetila na cesti tik pred tovarno mila »Salveti« v Piranu. Krivdo pripisujejo šoferju Višneju, ki je na tej cesti prehitro vozil, deloma pa tudi žrtvi sami, ki je bila pri hoji na cesti neprevidna. Preiskava je v teku.

Malega bo naučil krasno loviti in sondirati v globinah jezera. Tako bodo po njegovi smrti lovci v Albuferi našli čoln še enega Palomov, a mladega, kakor je bil on sam, ko je imel čast, da je vozil kraljico.

Toda ti nežni izlivi so se kmalu sprevrgli v neizprosni gnev, ki ga je čutil do sina. Niti slišati ni hotel o zemlji, ki jo je ta obdeloval, satansko pa je bil zadovoljen, ko je čul, da so kmetovim posli slabo uspevali. Zares, v prvem letu je soliter zalil njegov del zemljišča in popolnoma uničil pridelek. Dogodek je Paloma kar vsevprek pripovedoval z le rahlo prikritim zadovoljstvom. Ko pa je videl, kako je to globoko užalostilo družino, se je skoraj mehko obrnil do sina in mu nasvetoval:

— In... si zdaj prepričan, da si se rodil zato, da bi bil ribič in ne kmet? Prepusti torej polja onim s kopnine! Sin jezera si, zato se moraš povrniti k mrežam!

Tono pa mu je zlovilno odvrnil in vztrajal v svojem nemem in kljubovalnem zadržanju.

— Trma!... Naj te Bog še huje udari! Zlomil se boš in povrnil k prejšnjemu življenju! To mu je privoščil oče, ki ni poznal usmiljenja.

Nevihite, ki so divjale ob koncu poletja čez ono zemljo, so mu pripravljale nedopovedljivo srečo. Zelen je, da bi se odprle nebeške zatvorice in bi pritok Albuferne narastel čez bregova, da bi laguna poplavila vsa rizišča. Pa čeprav bi kmetje od lakote umirali, njemu ne bi manjkalo hrane, medtem ko bi premagani sin moral prositi njegove pomoči.

Toda starčeve slutnje se niso uresničile. Naslednje letine so bile dobre in v hiši ni primanjkovalo živeza: trmasti delavec je sanjaril o daljni sreči, ki bo nastopila takrat, ko bo vsa zemlja njegova in ne bo več dolžan znositi v mesto vsako leto velik del dobičkov.

V tem času se je v družini zgodilo nekaj novega. Mati je postajala iz dneva v dan bolj žalostna. Zdjaj je deček hodil z dedom na jezero, potem pa ko bo zrasel, bo spremljal očeta pri obdelovanju zemlje. Tako je bila uboga žena ves dan prepuščena enolični samoti.

Prosila je Boga, da bi jo osrečil z deklico. Toda Paloma je zagotavljal, da punčke ne bo dobila.

Res, v obraz je bila žena podobna bolniku. Pomoč nerednih vaških boter pri porodu je pustila posledice, tako da se je sedaj neprestano čutila trudno, neprestano bolno, zaradi česar je naskrivaj potočila prenekatero solzo, kajti ostala je nema, stično mirna, uslužna, da ne bi niti malo motila obeh moških.

Tudi Tono se je pridružil ženini želji po deklici. Dekle v hiši bi bilo v veliko pomoč. Ko sta se nekoč vračala z izleta iz Valencie, sta pripeljala s seboj deklico šestih let. Našla sta jo v najdenišnici; bila je plaha, nedostopna in grda. Imenovala se je Vicenteta, toda ljudje iz Palmara, ki so bili v svoji preprostosti podzavestno grobi, so jo imenovali Borda, kar je pomenilo nezakonska, morda zato, da ne bi pozabila svojega porekla.

Ko je ded zvedel za to novico, se je razburil in zamrmral:

— Se ena usta!...

Tonet, ki mu je bilo tedaj deset let, se je novodošle razveselil; saj je bilo temu bitju usojeno, da bo moralo prenašati vse muhavosti edinca.

Samo eden je bil v koč, ki jo je res ljubil: mačeha, ki je iz dneva v dan hujšala in slabela.

Reveca je ravnala z njo, kakor bi bila v resnici njena prava hčerka, in ob zatonu ji je ukazala, naj sede na prag in naj se obrne proti zahajajočemu soncu. Tedaj ji je začela urejevati rdečkaste trde lase in jih močiti z oljem.

Vicenteta je bila podobna ubogljivemu in nemirnemu psčku in je s svojimi kretnjami oživljala življenje v koči, bila pa pri vsem tem vedno podložna Tonetu. Z nadčloveškimi napori je prinašala iz kanala vodo v vrču, ki je bil velik kot ona sama. Mama jo je pošiljala v vas; hitro je šla, še hitreje se je vračala. Ko je sedela za mizo, je vedno zrla v krožnik pred sabo, kot bi ji bile oči vanj pribite, in ni se dotaknila jedi prej, da niso vsi ostali začeli zajemati. Dedkova prisotnost, njegovi srepi pogledi so ji vplivali nek čuden strah. Ker so imeli vse sobe zasedene, si je čez noč

postiljala kar pri ognjišču, na blatno plast, ki jo je stvorila voda, ko je prepojila mreže, ki so služile za odejo. Z mrežami se je tudi pokrila, a te so jo le slabo varovale pred mrazom, ki je prihajal skozi luknjo v strehi in skozi polomljena ter od miši razjedena vrata.

Najbolj se je še veselila popoldanskih ur.

Tedaj je vladal v vasi popolen mir, kajti možje so bili na jezeru ali na polju. Deklica je z materjo sedela ob vratih v koči. Krpali sta jadra ali pleli mreže, obenem pa klepetali s sosedami. Samotna cesta je bila mirna in polna zelene trave, na njej pa so se lovile kokoši, race pa so podstavljale soncu svoje perje.

Tonet ni več hodil v vaško šolo. Ta je bila tedaj v vlažni hiši, ki jo je valencijska občina vzela v najem. Otroci so v šoli preživljali dneve v zlogovanju ali molitvi.

Ded je večkrat otipaval Tonetu kite na rokah in ga trkal po prsni ter mu zatrjeval, da je mož. V takih letih, da si je že sam priskrbel ribe za večerjo in že poskušal ciljati vse vrste divjadi v Albuferi.

Fant je ves vesel spremljal deda na sprehode po kopnini in jezeru. Naučil se je dobro ravnati z veslom in švigal kot blisk po kanalih v dedovem čolnu.

Dolgo se je vadil s puško, tistim predpotopnim orodjem, ki je tako odmevalo, da se je lepo ločilo od vseh drugih orožij v sosesčini. Ded je nabasal tolikšno dozo smodnika, da se je zdelo za malega dečka malo neprevidno. Ob prvih streljih je malega skoraj vrglo na dno čolna. Toda polagoma se je le privadil strašnim sunkom in posrečilo se mu je, zadedi kakšno črno lisko.

Stari čolnar je bil teh uspehov neznanstvo vesel.

— Tako, da je treba vzgajati mlade fante.

Tonet bi že bil lahko živel od puške in mreže.

Preteklo je komaj leto dni, odkar je začel s temi poskusi surove vzgoje, in že je opažal v svojem varovancu močno nagnenje k lenobi.

Tonet je rade volje jemal puško v roke ali raztegoval mreže, a nič kaj rad ni vstajal pred zoro in veslal cel dan, še manj rad pa je vlekel na vrv privezan tovor.

Tradicionalna istrska regata

Tradicionalna Istrska regata, ki je prišla na povabilo koprškega jadralskega kluba »Jadro« iz Pule na zlet Partizana v Koper, je svojo tretjo etapo Umag — Koper razdelila in se ustavila v petek dopoldne v Piranu.

REZULTATI:

Križarke:

Bonačić (Galeb, Reka)
Modrah (Oštro, Kraljevica)
Perišić (Galeb, Reka)

Zvezde:

Rendi (Mornar, Pula)
Conč (Mornar, Pula)
Budinja (Mornar, Pula)

Popoldne, nekaj minut pred 17. je prispela regata v koprsko pristanišče. Druga polovica tretje etape je prinesla precej iznenadenj. V ostri borbi je prišel v vodstvo Križark Modrah, član jadralskega kluba »Ostro« iz Kraljevice, za njim Bonačić (Galeb, Reka), tretji Draggon (Mornar, Pula) itd.

Jadrnice tipa L-5:

Kučić M. (Jugo, Mali Lošinj)
Bogić (Ljubljana)
Maljevac J. (Jugo, Mali Lošinj)

Zvezde:

Rendi (Mornar, Pula)
Maljevac (Jugo, Mali Lošinj)
Conč (Mornar, Pula)

V soboto zvečer je bila napovedana nočna regata v koprskem zalivu, ki je pa zaradi dežja odpadla. Preložili so jo na nedeljo. Po končanem govoru na trgu Revolucije se se pripravile na štart domače jadrnice in tekmovalci Istrske regate.

V svojem razredu je zmagala Koprčanka

V petek in v soboto so bila tekmovalnja v ljudskem mnogoboju in v mnogoboju v vajah na orodju. Na tekmovalnju ženske vrste (seniorke) je nastopala Koprčanka Armanda Poljak, ki je z 68,4 točke dosegla prvo mesto.

Poljakova se je tako plasirala v republiško reprezentanco, ki bo zastopala Slovenijo na prihodnjem zveznem tekmovalju v Nišu.

Barba Vane Jurevič...

Kar ne morem mimo, da ne bi tudi jaz napisal besedo dve o naši mladini, ki nam je v nedeljo pripravila tako veličasten praznik. Kakor sem star, res še nisem doživel nekaj podobnega, in ko sva se z Juco zvečer vračala s Kopra, je bila tudi ona povsem istega mnenja, kar se pri naši hiši zelo poredkoma dogaja. Ko sem bil jaz mlad, res nisem poznali kaj takšnega in tudi v tem sva se strinjala z Juco. »Vidiš, mi je rekla, »ti tako rad »špotaš«. Kaj si pa ti znal, ko si bil »mulo«, vse kar ste zmogli je bilo, da ste se v sobotah stekli in tudi razkazovali svojo korajžo, tam kjer je ni bilo treba«. Najbolj žalostno je, da sem ji moral pritruditi. Seveda pa v mojih mladih časih tudi ni bilo takšne oblasti, ki bi tako skrbela za mladi naraščaj in mu dala možnosti, da se izživlja v zdravem razvedrilo in v sportu.

Drugače pa ni bilo zame ta teden nič posebnega. V petek in soboto sem z drugimi vred klet slabo vreme, kar je na koncu menda le nekoliko pomagalo. Verjetno se je ljubi bog prestrašil, da ga bo vzel Barba Vane v precep in se hitro zamašil tiste luknje, iz katerih je lilo. Ze od nedelje pa sem tako dobre volje, da se mi vse take stvari, s katerimi se ponavadi ukvarjam, zdijo tako malenkostne

Prve so štartale jadrnice tipa L-5, nato »Zvezde«, potem pa »Kljunači«.

L-5:

Jadranka — Maljevac (Jug, Mali Lošinj)
Udarnica — Kučić M. (Jug, Mali Lošinj)
Kostrenka — Mateljan (Galeb, Reka)

Zvezde:

Istranka — Vesanović (Mornar, Pula)
Udarnik — Maljevac (Jug, Mali Lošinj)
Kastor — Vukašinović (Mornar, Pula)

(Nadaljevanje s 7. strani)

so se pod napušči hiš ob pristanišču zbirali ljudje; zavihovali so si ovrtnike in kleli vreme.

V prostorih kluba »Jadro« so se posvetovali in omahovali. Nekdo je rekel:

»Ali danes, ali pa nikoli!
»Počakajmo še malo, morda bo ponehalo.«

»Potegnimo do desetih!
»Če bi bil rastoči mesec, bi se morda še zvedrilo, tako pa nima smisla.«

Regato so preložili na nedeljo. Da bi razočarane ljudi vsaj nekoliko potolažili, so razsvetlili mornarji vojne ladje, ki so bile zasidrane v koprskem pristanišču že od petka popoldne.

REGATA

Pravzaprav smo zadeli v nedeljo z vremenom premijo. Dan je bil sončen in jasen. Po končanem govoru na Trgu republike se je začela v koprskem zalivu regata.

Zlezel sem na leseni stolp, ki so ga šele pred kratkim zgradili na pomolu. Razgled z vrha je bil nad vse razkošen: vrvež neštevilnih ljudi po obali, vojne ladje z razpetimi zastavicami, svetlikajoče se morje in jadrnice, ki so polzele po mirni gladini.

Zadnje priprave pred začetkom tekmovalnja so bile končane. Sodnik je gledal na sekundni kazalec. Glas po megafonu: »Na štart naj se javijo L-5! Vsi drugi se umaknite!« Drugi strel. Se pet minut časa pred štartom. Obrčali so okenca, katerih vsako je pomenilo eno minuto. Obrnili so petega. Strel. Prve barke prevozijo štartno linijo in že se pripravljajo »Zvezde«. Jadra plahutajo, nato se vanje upre veter. Pod sodniškim stolpom so se razvrstili »Kljunači«. Strel. V rahlem vetru so počasi spolzele. Barke so se zmerom

in nepomembne, da ni vredno o njih pisati. Toda služba je služba. Mojih klientov pač ne morem pustiti na cedilu.

Najprej odgovor na tisto pismo iz Kopra, s katerim me neki moj zvesti prijatelj opozarja, da sem zadnjič po krivici pohvalil napovedovalce na avtobusni postaji, ko sem jim hvaležen za točne napovedave avtobusov na vseh progah. Piše mi, da sem slabo informiran, ker je bil sam pričal, kako je napovedovalec napovedal odhod avtobusa za Ankaran, čeprav vozila ni bilo videti nikjer in je prišlo na postajo celih dvajset minut po »odhodu«. Zdi se mi, da me je moj prijatelj slabo razumel. Jaz sem vendar pohvalil napovedovalca in ugovor, ki sem ga prejel, torej samo potrjuje, da sem imel prav. Napovedovalec pač ve, kaj sta red in točnost. On ima vozni red, po katerem mora avtobus odpeljati in zato napove odhod. Če pa avtobusa takrat ni nikjer, to ni njegova stvar. Kam bi ga prišli, če bi se napovedovalec moral ravnati po dejanskih odhodih, saj bi s tem zmešal ves vozni red, da bi praktično postal brez pomena. Upam, dragi prijatelj, da te bo to pojasnilo zadovoljilo prav tako kakor tudi vse tiste, ki se zaradi nepoučenosti ne znajo razlagati teh po-

Kljunači:

Zucca F. (Jadro, Koper)
Stanko A. (Jadro, Koper)
Kosmina (Jadro, Koper)

Okrog devetih zvečer je bila še propagandna nočna regata v svitu žarometov in bengaličnih ognjev.

V ponedeljek jutraj so priredili tekmovalcem majhno svečanost, na kateri so podelili zmagovalcem pokale. Jadrance sta pozdravila dr. S. Polič, predsednik zletnega odbora in predsednik Ljuškne tehnike, tov. Znidaršič.

Točno ob devetih je odplula Istrska regata na četrto etapo proti Poreču. Na končni cilj v Pulo, je prišla v torek zvečer.

V kategoriji Križark je zmagal Bonačić (Galeb, Reka).

L-5: Kučić (Jug, Mali Lošinj).
Zvezda: Vukašinović (Mornar, Pula).

V vetru na valovih

bolj oddaljevale in njihova jadra so postajala manjša.

PRAVLJICA

Topel nedeljski večer; zrak je skoraj negiben in od morja prihaja plivkanje valov. Na ladjah v pristanišču gori na stotine žarnic. Na pomolu in na obali blizu kopalnišča je množica ljudi, nekateri se sprehajajo, nekateri stoje na kupu premoga, na okrog obrnjenem čolnu, na ograji in čakajo...

Nekaj minut pred deveto so jadrnice zaplule. Na vojnih ladjah so zahrneli motorji in žarometi so začeli tipati po gladini. Oddaljena jadra, ki so se zdela kot da vise v zraku, so se v modri svetlobi zableščala, in spet izginila v somraku.

Vsedel sem se na skalo, ki je bila navaljena ob pomol in si prižgal cigareto.

Z ladje, ki je bila kak kilometer od obale, se je dvignil slap rumene svetlobe. Ljudje so se začeli prerivati in se jeziti na tiste, ki so pred njimi vstajali.

Druga, tretja, četrta salva. Curčki raket so zdaj ravni, zdaj se spet kvačasto zvijajo. Visoko v zraku se nekatere razpočijo in na vse strani brizgnejo rdeče, zelene, zlate iskre. Prstom podobni siji žarometov se križajo, osvetljujejo meglene sledove raket in posamezna jadra na skoraj negibni gladini.

Ne le otrokom, tudi starejšim je bil ta večer doživljaj.

SLOVO

V teh dveh dneh smo se že tako navadili na živahno vrvenje in na ljudi v trenirkah, da se nam je v ponedeljek zadel Koper pust in kot izumrl. Zgodaj jutraj so razdelili jadralcem pokale, točno ob devetih je pa Istrska regata odplula na svojo četrto etapo: Koper — Poreč. Koprčani so se spet zbrali v pristanišču in jim želeli srečno pot. Samo

RADIO KOPER

NEDELJA, 19. VI. 1955: 8.15 »Le-po mlado jutro...«; 8.40 Za naše kmetovalce; 9.00 Ritmični panoptikum; 13.54 Glasba po željah; 15.00 Deseta obletnica osvoboditve: tekmovalne prosvetnih društev; PD Branik in PD Bilje; 16.00 Tisoč in en takt; 21.00 Instrumentalni solisti in ansambli - spored zabavne glasbe; 22.10 Plesna glasba; 23.40 Glasba za lahko noč.

PONEDELJEK, 20. VI.: 13.45 Zabavna glasba in objave; 14.00 Od melodije do melodije; 14.45 - 15 minut okrog ljubezni v slovenski narodni pesmi; 20.00 Zabavna glasba; 21.00 Simfonični koncert: Reprodukcijska javnega koncerta orkestra Slovenske filharmonije; 22.45 Plesna glasba; 23.40 Glasba za lahko noč.

TOREK, 21. VI.: 13.45 Zabavna glasba in objave; 14.00 Od melodije do melodije; 14.40 Kulturno življenje na Primorskem; 14.50 Ob slovenskem vokalnem oktetu; 20.00 - 20 minut z orkestrom Mantovani; 20.30 B. Smetana: »Prodana nevesta«. Komična opera v 3. dejanjih; 22.30 Izberimo počasni valček in tango; 23.10 Plesne motive igra orkester Radia Zagreb; 23.40 Glasba za lahko noč.

SREDA, 22. VI.: 13.45 Zabavna glasba in objave; 14.00 Od melodije do melodije, vmes ob 14.10 GLASBENA KRONIKA; 14.45 Veselo z gorenjskim instrumentalnim kvartetom; 20.40 Makedonske narodne pesmi. 21.00 Kulturni pregled; 21.10 Koncert mešanega zbora CDJLA iz Beograda; 21.30 Iz dobrih knjig; 22.00 Benny Goodman in njegov triumf; 22.30 Plesna glasba; 23.40 Glasba za lahko noč.

ČETRTEK, 23. VI.: 13.45 Zabavna glasba in objave; 14.00 Od melodije do melodije; 14.40 Kulturno pismo; 14.50 Deset minut slovenskih partizanskih motivov; 20.40 Simfonični koncert Radia Koper. Reprodukcijska orkestra Bamberških simfonikov v Ljubljani; 22.05 Zavrtite se z nami; 23.10 Plesna glasba; 23.40 Glasba za lahko noč.

PETEK, 24. VI.: 13.45 Glasba po željah; 14.45 Slovenska narodna pesem v klavirski literaturi; V. Mirk »Povest za mladino«; 20.40 Koncert sopranistke Sonje Drakler, pri klavirju Marjan Vodopivec; 21.00 Trideset minut revijske glasbe; 21.30 Koncert moškega zbora DPD »SVOBODA« iz Kopra p. v. prof. Vladimira Lovca; 22.00 Za-

vrтите se z nami; 23.40 Glasba za lahko noč.

SOBOTA, 25. VI.: 13.45 Zabavna glasba in objave; 14.00 Ali veš, kaj je to?; 14.40 Tržaška kronika; 14.50 Slovenske narodne; 20.00 Popularne melodije; 20.40 Veder spored lahke glasbe; 21.30 Radijska igra: »Ukročena trmoglavka« - izvaja SNG Trst; 22.30 Plesna glasba; 23.40 Glasba za lahko noč.

Mali oglasi

Debernardi Andrej, rojen 29. 11. 1911 v Gažonu 108 p. Šmarje, stanujoč ravno tam, je izgubil osebno izkaznico izdano od Občinskega ljudskega odbora Šmarje in jo razglašajo za neveljavno.

Razpis

Nižja kmetijska šola v Ravnah pošta Pivka razpisuje natečaj za sprejem gojencev v šolskem letu 1955/56. Pogoji za sprejem v šolo so sledeči:

1. predložiti mora spričevalo, da je končal 2. razreda gimnazije ali 6. razredov osnovne šole.

2. potrdilo staršev ali ustanove, da bodo redno plačevali vzdrževalnino din 3.000.— mesečno.

3. zdravniško potrdilo, da je telesno in duševno zdrav.

4. lastnoročno pisano in pravilno kolkovano prošnjo.

Vsi gojenci bodo v celoti oskrbovani v šolskem internatu. Šolanje traja eno leto.

Razpis

PODJETJA ELEKTROGOSKODAR-SKE SKUPNOSTI SLOVENIJE bodo sprejela za šolsko leto 1955/56 učence, ki se bodo šolali v Elektrogospodarskih šolah v Cerknem in Mariboru za poklice:

elektromonterje za omrežje in instalacije elektromehanike
obratne električarje ter strojnike za hidro- in termoelektrane.

Kandidati naj se javijo osebno ali pismeno pri naslednjih podjetjih Elektrogospodarske skupnosti Slovenije, kjer bodo dobili vsa podrobna pojasnila:

Elektrarna Brestanica
Elektrarna Dravograd
Elektrarna Fala
Elektrarna Mariborski otok
Elektrarna Medvođe
Elektrarna Moste, pošta Zirovnica
Elektrarna Sava Kranj, Stara c. 5
Elektrarna Šoštanj v gradnji
Elektrarna Trbovlje
Elektrarna Velenje
Elektrarna Vuhred v gradnji
Elektrarna Vuzenica
Soške elektrarne, Nova Gorica, Blok XIV/B

Elektro-Celje, Celje, Mariborska 2
Elektro-Gorica, Nova Gorica, Cesta IX. korpusa 98
Elektro-Kočevo
Elektro-Kranj
Elektro-Krško
Elektro-Ljubljana mesto, Ljubljana, Krekov trg 10.
Elektro-Ljubljana okolica, Ljubljana, Parmova 33.
Elektro-Maribor mesto, Maribor, V. ta Kraigherja 8.
Elektro-Maribor okolica, Maribor, Heroja Tomšiča 2.
Elektro-Novo mesto
Elektro-Sežana
Elektro-Slovenjgradec
Elektro-Tolmin
Elektro-Trbovlje
Elektro-Zirovnica.

Upravni odbor
trgovskega podjetja
"JESTVINA"
V KOPRU

razpisuje mesto

računovodje

Zaželena praksa
v trgovini

Lastnoročno
pisane ponudbe
z navedbo šolske
izobrazbe je treba
poslati
na upravo podjetja

Naročilnica za nove naročnike

Naročam tehnik »Slovenski Jadran« na naslov:

Ime in priimek _____

Bivališče _____

Polta _____

Naročilnico bomo plačali, ko prejmemo vaše potrditve!

Dno _____

(Lastnoročni podpis)

VAS VANE

Fenomeni računanja

V Amsterdamu na Holandskem imajo matematični zavod, ki za visoke vsote denarja rešuje najbolj zapletene matematične račune. Njegove stranke so po večini astronomi, inženirji in matematiki, ki si na ta način prihranijo mnogo časa in še več živcev. Kdor je že kdaj bral ali slišal o elektronskih možganih, ki vam rešijo najbolj zapletene račune, bi najprej pomislil nanje. Toda ne! Z vso to zamotano matematiko se ukvarja človek -- Willy Klein.

Willy Klein je doma iz Amsterdama in je menda eden največjih fenomenov v računanju. Odlikuje ga točnost, brzina in spomin, saj zna na pamet kvadrate vseh števil do 5000, prav tako zna do pete decimalke na pamet vse logaritme do 150.

Pred tremi uglednimi univerzitetnimi profesorji je potokel svetovni rekord, ki ga je postavil leta 1865 Nemeec Dase. Med seboj je moral pomnožiti dve števili, katerih vsako je imelo 40 mest. Rezultat je povedal čez 23 minut. Dosedanji rekord je posekal torej za celih 19 minut. Njegov rezultat je preverila še elektronska naprava. Da je prišla do istega zaključka, je potrebovala več kot pol ure. Po tem izpitu mu je ponudil matematični zavod službo -- računskega stroja.

Računi, s katerimi bi se mučila armada inženirjev tedne in tedne, naredi Klein tako rekoč mimogrede. Tudi »čudo tehnik«, elektronski možgani capljajo po nekaj dni za njim.

Na nekem vseučiliškem zborovanju je dal ugledni matematik Kleinu tole nalogo: 9 na deveto potenco naj še enkrat izvede na deveto potenco; vse to računanje pa naj izvaja na tabli.

Klein je nekoliko pomislil in odgovoril: »Žal, da tega računa ne utegnem delati na tabli, saj bi moral napisati 369 milijonov 630.000 števil. Če bi napisal v eni minuti 30 števil, bi potreboval za to delo 23 let.«

Takšen fenomen v računanju se je rodil pred kakimi 150 leti tudi na

Angleškem. Bil je G. P. Bider. Neki astronom ga je vprašal: Če je hitrost svetlobe 305.775 km v sekundi, valovna dolžina rdečih žarkov pa ima 36.918 vibracij, koliko vibracij doseže oko v eni sekundi? Bider se je namrščil, premislil in odgovoril: 444.443.651.200.000. Astronom je potreboval neprimerno več časa, da mu je postavil vprašanje, kakor pa Bider za računanje.

Zanimiva je bila usoda takega fenomena, Biderjevega sorojaka, T. H. Sadforda. Bil je kmečki sin. Že z desetimi leti je v eni minuti pomnožil med seboj števili s 36 mesti. Mladi Sadford je sam sestavil štiri astronomske koledarje. Toda njegove znanstvene težnje so bile brez pravega odjeka, ker so gledali ljudje v njem le bolj ali manj zanimivo cirkuško redkost. Sadfordu je jelo to klovnsko igrakanje s številkami presadati. Odpravil se je na očetovo farmo, kjer se je potem do svoje smrti ukvarjal s svinjerejo.

Čeprav nas s svojimi hitrimi in točnimi odgovori spravljajo ob sapo, pa ponavadi niso kdove kako nardjeni za druge veje znanosti. Sekuitala Devi, ki z lahkoto rešuje magične kvadrate, čim ji dajo začetno število, je na primer padla pri »izpitu inteligence«, saj ni znala odgovoriti na nekaj najbolj splošnih vprašanj.

Velika avtomobilska nesreča

Kje so že tisti »primitivni« časi, ko so šklepetali avtomobili z brzino 20 km na uro? Voznik je sedel takrat v svojem štiroglatem avtomobilčku varno kakor doma pri skodelici kave, segal skozi okno po vzvodih in hupal s trobento, ki je bila še najbolj podobna pripravi za klistiranje. Vsaka vojna je naredila v tehniki daljši skok. Danes so oblike avtomobilov že tako dovršene in njihovi motorji že tako izpopolnjeni, da dosežejo brzino nad 300 kilometrov na uro. Nič čudnega to-

Po francosko-tuniškem sporazumu so francoske oblasti izpustile na svobodo tuniškega voditelja Habiba Burgiba, ki je bil konfiniran skoraj tri in pol leta. Tuniškega nacionalističnega voditelja so njegovi pristaši in ljudstvo navdušeno sprejeli. Že v Parizu se je zbrala velika množica predvsem tuniških študentov, ki so ga nosili na ramah po mestnih ulicah. Ko pa se je vrnil v domovino, ga je pričakovalo nad tristo tisoč ljudi.

IZKOPANI VOJAK

Na področju Bedfordshirea v Angliji je pred 1400 leti divjala bitka s saskimi zavojevalci. Pred kratkim so odkopali v tej pokrajini ostanke saskega vojaka v popolni bojni grobu so našli še njegovo čelado, opremo. Bil je zelo močan in visok le nekaj manj kot dva metra. V grobu so našli še njegovo čelado, sulico, nož in oklep. Razen lesenih delov je vse še zelo dobro ohranjeno, tudi jermeni in zaponke.

Rekord v višini

Dosedanji višinski rekord helikopterjev je bil 7475 m. Pred kratkim se je pa francoski helikopter Alouette II dvignil 8200 m visoko in tako postavil nov rekord za vse helikopterje vseh razredov. Rekorder ima motor z zmogljivostjo 400 KS. Motor potiska na konce propelerjev slisnjeni zrak.

Umetno morje

Eno največjih umetnih morij nameravajo zgraditi Rusi pri Stalingradu gigantске elektrarne pa primočjo nasipa dvignili za 24 m. Voda bo tako napolnila 8400 kvadratnih kilometrov velik prostor med Stalingradom in Voljskim.

Istočasno s deli pri nasipu in izgradnji gigantske elektrarne, pa pripravljajo tudi dno bodočega morja. Sekajo gzdove, selijo prebivalstvo, podjetja in TT linije.

Rinty, tako je ime psu, ki ga vidite na naši sliki, ni bil srečen v »civilnem« življenju. Kadarkoli je le mogel, je ušel svojemu gospodarju in jo popihal v mornariem v pristanišče. Naposled je našel svoj »mir« na krovu velikega preoceanskega parnika, kjer je postal mornariški vajenec. Izkazal se je posebno koristnega. Rešil je več mornarjev, ki so se votaljali. Zaradi neke posebno velike zasluge -- uspel je rešiti človeka iz vode, ko je že vse odnovečalo, je Rinty dobil odlikovanje. Za to prilžnost so ga oblekli v mornariško uniformo in naučili, da je znal stati »mirno« ob slavnostni podelitvi odlikovanja. Mornarja, ki stoji ob njem, je Rinty prav tako rešil iz morskih valov.

Drevesa nebotičniki

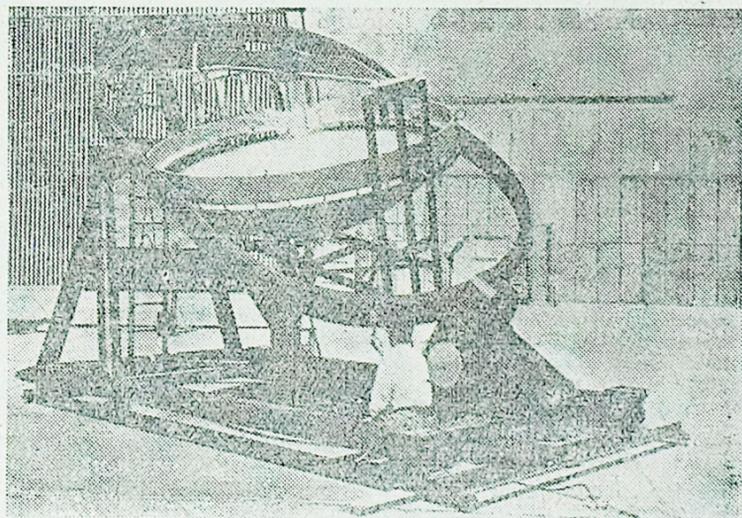
Vajeni smo pač našega drevja, da kar težko veriamemo, da so na svetu drevesa, ki so visoka več kot 100 metrov. V Kaliforniji raste vrsta drevca, ki zrastejo tudi 120 metrov v višino. Si morete predstavljati, kakšno je njegovo deblo? Če bi ga odžagali pri tleh, bi lahko na njegov štir postavili enodružinsko hišo. Res, da je ta rastlina ogromna, vendar nosi rekord Eukaliptus, drevo, ki je doma v Avstraliji. Visoko je nad 150 metrov.

Enostavni helikopter

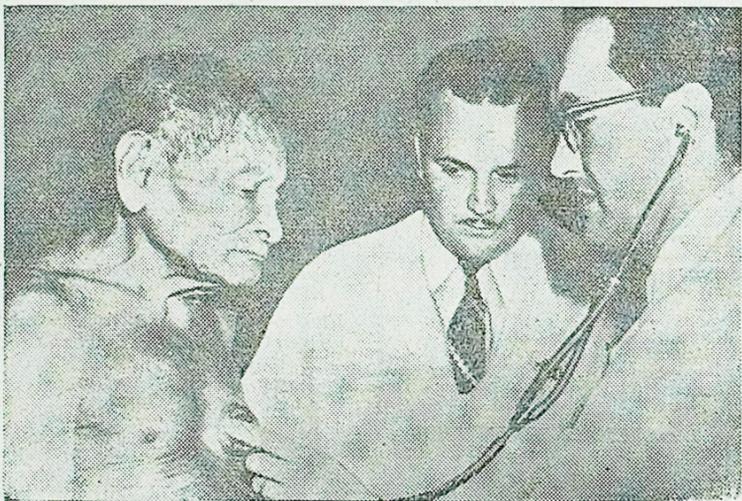
Američani so iznašli že spet nekaj novega. Tokrat gre za helikopter, ki je zgrajen tako preprosto, da ga bo lahko upravljal brez težave skoraj vsakdo. Človek stoji na helikopterju, hitrost in višino upravlja z ročnimi vzvodi, medtem ko mu ni treba za usmerjanje letala delati nič drugega, kakor da se z vsem telesom nagne v tisto smer, v katero bi rad letel. Ta helikopter niti ni preveč drag, stane 1200 dolarjev.

Avtobus na železniških tirih. Da bi ne bilo treba potnikom prestopati z avtobusa na vlak, si je neko nemško prevozniško podjetje izmislilo svojevrstno rešitev. Na železniški postaji zapelje avtobus na tir, kjer ga dvignejo na poseben voziček. Tako nadaljuje pot po železniški progi kot nekakšna trezina. Vsa operacija traja le nekaj minut. To novost mislijo uvesti predvsem tam, kjer imajo slabo cestno omrežje.

Prav gotovo ste že kdaj poskusili prižgati košček papirja in zakuriti ogenj s povečevalno lečo. Nekako na tej osnovi deluje tudi tako imenovana sončna peč. Namesto leče ima parabolično (navznotraj ukrivljeno) kovinsko zrcalo, ki zbira sončne žarke in jih usmerja na eno točko. Posebna naprava, ki deluje avtomatično, obrača zrcalo, tako da je vedno obrnjeno proti soncu. V normalno jasnih dneh doseže peč temperaturo 4.150 stopinj Celzija. Te vrste peči uporabljajo danes le za laboratorijske raziskave, ko delajo poskuse z različnimi kovinami in spojinami. Njena velika prednost je v tem, da daje »čisto« toploto, to je, da ne nastajajo v njej nobeni plini in primesi, kot na primer pri zgorevanju premoga ali drugih goriv. Ker pa je tudi ekonomična, saj gorivo ne stane ničesar, pravijo, da jo bodo lahko s pridom uporabljali v indu striji.

V Columbij (Južna Amerika) živi najstarejši človek na svetu. Ime mu je Javier Pereira in pravi, da je star nič manj kot 160 let. Ker v tistem času niso registrirali rojstev, tega sicer ne more uradno dokazati, vendar sklepajo po dogodkih, ki so jih ameriški Metuzalem spominja in jim je bil priča, da njegove trditve držijo. Tudi neka 86 letna starka, ki živi v isti vasi, pravi, da je bil Pereira že starček, ko je bila ona še otrok. Pereira so zdravniki temeljito pregledali in ugotovili ekstremno senilnost. Najbolj previden med zdravniki mu je prisodil najmanj 140 let. Vsekakor zavidljiva starost. Če pa drži to, kar trdi sam Pereira, pomeni, da se je rodil še v 18. stoletju, nekako takrat, ko je Napoleon začel svojo pot navzgor.

Spet težka avtomobilska nesreča. V San Franciscu je težak kamion ušel kontroli šoferja in povzročil strahotno razdejavanje. Ko je po strmi ulici zdivjal v mesto, je popolnoma razbil 13 osebnih avtomobilov in do smrti povozil 7 oseb. Na koncu se je zaletel v neko trgovino in povzročil požar. Na sliki vidite prevrnjen kamion pred zgradbo in gasilce, ki si prizadevajo, da bi pogasili požar. Kup zvitega železja (levo) so razbiti osebni avtomobili.

Znamka 10.- din

Upravi

SLOVENSKEGA JADRANA

K O P E R

Santorjeva 26 - Poštni predal 2